



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Etika z pohledu příslušníků složek integrovaného
záchranného systému**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Bc. Milan Kaňka

Vedoucí práce: Prof. Dr.rer.nat. Friedo Zölzer, DSc.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem Etika z pohledu příslušníků integrovaného záchranného systému jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

09.08.2022

.....

Poděkování

Děkuji svému vedoucímu panu Prof. Dr.rer.nat. Friedovi Zölzerovi, DSc. za odbornou pomoc při psaní této diplomové práce. Děkuji za rady a konzultace, které mi věnoval. Zároveň moc děkuji všem odborníkům z řad integrovaného záchranného systému, kteří ochotně věnovali svůj čas a zkušenosti, čímž výrazně přispěli ke vzniku této práce.

Etika z pohledu příslušníků integrovaného záchranného systému

Abstrakt

Tato diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části. Práce je dělena na kapitoly a podkapitoly. Úvod teoretické části podává stručný vhled do historie vývoje etiky, a poté popisuje vztah mezi etikou a morálkou. Dále teoretická část vysvětluje pojem integrovaný záchranný systém podle platných právních předpisů. Uvádí a popisuje jeho základní a ostatní složky. Charakterizuje povolání příslušníků integrovaného záchranného systému, náplň jejich pracovní činnosti a podmínky přijetí. Uvedeny a popsány jsou i další pojmy jako mimořádná událost, záchranné a likvidační práce nebo koordinace složek integrovaného záchranného systému.

Praktickou část práce tvoří kvantitativní výzkum, který využívá dotazníkového šetření jako metody sběru dat. Polostrukturovaný dotazník vyplňovali respondenti – příslušníci integrovaného záchranného systému Kraje Vysočina přes webové rozhraní.

Cílem práce je zjistit, zda příslušníci integrovaného záchranného systému působící v Kraji Vysočina, považují etický kodex své organizace za dostatečně zpracovaný a zda příslušníci integrovaného záchranného systému, v Kraji Vysočina, jednají v souladu s etickým kodexem.

Klíčová slova

etika; morálka; integrovaný záchranný systém České republiky; etický kodex; mimořádná událost; člen integrovaného záchranného systému České republiky

Ethics from the perspective of members of the Integrated Rescue System

Abstract

This thesis consists of a theoretical and a practical part. The work is divided into chapters and subsections. The introduction of the theoretical part gives a brief insight into the history of the development of ethics and then describes the relationship between ethics and morality.

Furthermore, the theoretical part explains the concept of an integrated rescue system according to valid dust regulations. It lists and describes its basic and other components. It characterizes the profession of members of the integrated rescue system, the content of their work, and the conditions of admission. Other terms such as emergency, rescue, and liquidation work or coordination of the components of an integrated rescue system are also listed and described.

The practical part of the work consists of quantitative research which uses a questionnaire survey as a data collection method. The semi-structured questionnaire was filled out by respondents – members of the integrated rescue system of the Vysočina Region via a web interface.

The aim of the thesis is to find out whether the members of the integrated rescue system operating in the Vysočina Region consider the code of ethics of their organization to be sufficiently elaborated and whether the members of the integrated rescue system in the Vysočina Region act by the code of ethics.

Key words

ethics; morality; integrated rescue system of the Czech Republic; code of ethics; emergency event; member of the integrated rescue system of the Czech Republic

Obsah

1	Úvod	9
2	Etika	11
2.1	Etika ve starověku	11
2.2	Etika ve středověku	12
2.3	Etika novověku.....	13
2.4	Základní přístupy etiky	15
2.5	Morálka	17
2.6	Profesní etika příslušníků integrovaného záchranného systému.....	17
3	Integrovaný záchranný systém.....	19
3.1	Záchranné práce a likvidační práce	19
4	Hasičský záchranný sbor České republiky	21
4.1	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky	21
4.2	Hasičský záchranný sbor kraje	21
4.3	Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru ČR	22
4.4	Školní výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru ČR	22
5	Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany	23
5.1	Jednotka hasičského záchranného sboru podniku	23
5.2	Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku	23
5.3	Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce	24
5.4	Vojenská hasičská jednotka.....	24
5.5	Princip systému jednotek požárního pokrytí.....	24
6	Policie České republiky	29

6.1	Policejní prezidium České republiky.....	29
6.2	Útvary s celostátní působností.....	29
6.3	Krajská ředitelství Policie České republiky	30
6.4	Služby Policie České republiky.....	30
6.5	Služba dopravní policie	30
6.6	Služba cizinecké policie.....	31
6.7	Služba kriminální policie a vyšetřování.....	31
6.8	Služba pořádkové policie	32
6.9	Zásahové jednotky.....	33
6.10	Podmínky přijetí do služebního poměru k Policii České republiky	34
7	Zdravotnická záchranná služba.....	35
7.1	Historie zdravotnické záchranné služby	35
7.2	Současný stav	36
7.3	Rychlá zdravotnická pomoc	37
7.4	Rychlá lékařská pomoc	37
7.5	Rendez-vous	38
7.6	Letecká záchranná služba.....	38
7.7	Podmínky přijetí ke zdravotnické záchranné službě	38
7.8	Lékaři zdravotnické záchranné služby.....	38
7.9	Zdravotnický záchranář	39
7.10	Řidič vozidla zdravotnické záchranné služby	40
7.11	Etické kodexy složek integrovaného záchranného systému	40
8	Cíle práce	45

9	Metodika výzkumu a soubor respondentů.....	46
10	Výsledky výzkumu.....	48
11	Diskuse	82
12	Závěr.....	87
13	Seznam literatury	89
14	Seznam obrázků	96
15	Seznam zkratk	99
16	Seznam příloh	100

1 Úvod

V současné době narůstá počet výjezdů složek integrovaného záchranného systému. Práce členů těchto složek pokládám za stále náročnější, protože se objevují nové úkoly a výzvy, se kterými se záchranáři, policisté nebo hasiči setkali pouze během výcviku a mnohdy takový typ nebo rozsah mimořádné události ani neviděli.

Na mysli mám například tornádo, které zasáhlo jih Moravy v červnu 2021. Na následky zamřelo šest lidí, škody dosáhly miliard korun a zničeno bylo více než tisíc dvě stě domů (Kramář, 2021). Proběhla nebo stále probíhá pandemie Covidu 19, která jen v České republice touto dobou zasáhla téměř čtyři miliony nakažených (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2022). Šest let trvající zásah po výbuchu muničního skladu ve Vrběticích a další dlouhodobé zásahy.

Nejen náročné a dlouhodobé zásahy, ale také zvládání častých rutinních mimořádných událostí může být vysilující, proto se zvyšují nároky nejen na fyzickou kondici, psychickou odolnost a profesní odbornost, ale také na morální hodnoty členů týmu integrovaného záchranného systému.

Příslušníci musí při plnění úkolů jednat profesionálně, vstřícně, bez předsudků, bez diskriminace a s vysokou mírou empatie. Jejich motivace k etickému jednání a etické jednání samotné je obsahem této práce.

Téma diplomové práce jsem si vybral zcela záměrně. Prolínání etických aspektů chování příslušníků integrovaného záchranného systému při provádění záchranných a likvidačních prací přímo v terénu mě zajímalo již delší dobu. Možná i proto jsem absolvoval v roce 2016 kurz První psychologické pomoci pro příslušníky Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina, kde byly otevřeny i určité etické otázky vzhledem k výkonu povolání hasiče. Doufám, že tato práce přispěje k rozšíření nejen mých profesních znalostí hasiče, ale podá informace i dalším kolegům a kolegyním.

Práce se věnuje tématu etiky a její vnímání členy složek integrovaného záchranného systému. Celkově má práce tři hlavní záměry a tři cíle. Dva teoretické a jeden praktický.

Teoretická část práce se kromě obecného vývoje etiky jako vědy, věnuje také popisu Integrovaného záchranného systému České republiky, dělení jeho složek a náplni práce jednotlivých příslušníků. Praktická část se věnuje především analýze dat sesbíraných pomocí dotazníkové šetření (polostrukturovaný dotazník) respondenty (příslušníci integrovaného záchranného systému Kraje Vysočina). Pomocí definovaných výzkumných otázek se práce snaží naplnit stanovené cíle.

2 Etika

Z etymologického hlediska pochází slovo etika z řeckého výrazu „ethos“. To v českém jazyce znamená „zvyk, mrav, obyčej“. Jedná se o nauku, která se zabývá morálkou, tj. správným nebo dobrým jednáním v lidské společnosti, a tvoří jedno z praktických odvětví filozofie. Etika bývá v literatuře často definována jako teorie morálky. O rozdílech v pojmech etika a morálka více níže. v historii etiku prvně spatříme ve starověku. v následujícím textu jsou uvedeny úvahy nejvýraznějších myslitelů (Jankovský, 2018).

2.1 Etika ve starověku

Sókratés (469–399 př.n.l.) se snažil o racionální zdůvodnění tradičních zvyklostí a zákonů. Kladl lidem otázky, kterými je nutil zamyslet se nad podstatnými záležitostmi života. Proslulá antická snaha o celkovou dokonalost člověka, je prvním předpokladem k dosažení blaženosti, tedy nejvyššího cíle člověka. Pokud chce člověk tohoto cíle dosáhnout, je nutné neustále rozvíjet svou duši a mravně se zdokonalovat. Podle Sókrata je smyslem lidského života poznání dobra. Dosáhnout toho mohou jen bohové, protože bůh je moudrý a člověk má moudrost pouze milovat a hledat (Hejna, 2006).

Významným žákem Sókrata byl Platón (427–347 př. n. l.). Ten uvedl, že lidská duše je nesmrtelná a rozdělil ji na tři části. Myšlení (se sídlem v hlavě), vůle (nachází se v hrudi) a žádostivost (v podbřišku). Pokud není duše člověka ukázněná, stává se obětí žádostivosti. Člověk balancuje mezi životem v pravdě, nebo ve zdání a měl by o duši stále pečovat. Platón uznával čtyři kardinální ctnosti: moudrost, statečnost a uměřenost – ty souvisejí s výše uvedenými částmi duše a dále spravedlnost. Spravedlnost je cnost, která složky vyvažuje (Störig, 2000).

První zásluhy o vytvoření etiky, jako vědy, má z historického hlediska pravděpodobně žák Platóna a vychovatel Alexandra Makedonského – Aristotelés (384–322 př. n. l.). V jeho díle Etika Nikomachova se věnuje jednotlivci, jenž podporuje obecný prospěch a blaho státu, čímž je posléze obecně dosaženo lidské blaženosti. Za mravné (ctnostné) bylo ve starověkém Řecku považováno jednání, které vedlo k lepšímu životu. Tak lze etiku prvně vnímat jako praktickou filosofii reprezentující vztah člověka ke světu, ale o etice jako vědě, lze hovořit teprve tehdy, když má svůj předmět. Předmětem etiky se

stala morálka, která hodnotí lidské jednání z hlediska dobra a zla (z pohledu svědomí člověka) Jankovský (2003).

Aristotelés představil tři stupně života. Život požívací, který je nedůstojný, protože se zaměřuje pouze na slast. Život politický se týká aktivního, činného člověka, směřujícího svou práci pro dobro obce. Jako třetí a nejušlechtlejší stupeň života, uvedl Aristotelés stupeň teoretický. Jedná se o nikdy nekončící snahu člověka poznávat to, co je věčné. To vede k blaženosti. Podle Aristotela musí být k dosažení blaženosti přítomna i další vnější podmínka. Např. společenský život, protože člověk je „zoon politikon“ nebo „bytostí společenskou“ (doslova „zvíře žijící v obci“) (Hejna, 2006).

Proti tomuto přesvědčení stál zejména Lucius Annaeus Seneca (4 př. n. l. – 65 n. l.), ale i další představitelé stoicismu, kteří se snažili od zdraví, bohatství a již zmíněného sociálního postavení oprostít. v ctnosti viděli pevnou životní hodnotu a nic, co člověk nemá pevně ve své moci, by nemělo mít vliv na jeho mravní rozhodování. Žít by člověk měl v pokoře, ale zároveň je každý odpovědný za veřejný život (Hejna, 2006).

2.2 Etika ve středověku

Antické učení a pohled na etiku se zrcadlil ve snaze neustálého sebezdokonalování, a tím se člověk měl stát cnotným. Naproti tomu středověké pojetí etiky se pojí především s křesťanstvím a touhou oddání se Bohu. Přijmout učení Ježíše Krista. Poznat Boha pomocí dosahování ctností. Tím je ve středověku (v křesťanství) myšleno žít v souladu s Bohem, dodržovat jeho řád, příkázání a lásku k bližnímu. Ctností je poslušnost Boží vůle (Semrádová, 2002).

Racionální zdůvodnění křesťanské morálky vystihuje, ve svých spisech, Tomáš Akvinský (1225–1274). Zároveň navazuje na Aristotelovo učení o přirozeném účelu. Vše má svůj přirozený účel, který je nejvyšším dobrem a člověk má jednat v souladu s ním. Objevuje se tedy myšlenka poznání mravních zásad i prostým rozumem, který je darem od Boha (Thompson, 2004).

Není to pouze Aristotelovo učení, o které se Tomáš Akvinský opírá, ale podkladem pro jeho teze je také učení Platónovo. Tomáš Akvinský popisuje čtyři kardinální ctnosti: rozumnost, spravedlnost, statečnost a uměřenost, které jsou pro člověka nezbytné,

protože vedou k blaženosti. Ještě důležitější mají být ctnosti teologické: víra, naděje a láska. Ty vedou k nadpřirozené blaženosti. Dále uvedl sedm základních neřestí: pýcha, lakota, chtíč, závist, nenasytnost, hněv a lenost. Kardinální ctnosti a základní neřesti vykládá a zdůvodňuje dle Tomáše Akvinského nejen víra, ale také rozum a smysl života (Thompson, 2004).

2.3 *Etika novověku*

Thomas Hobbes (1588–1679) anglický myslitel, vzdělanec a filosof, poukazuje na člověka jako na egoistu, který se snaží získat co nejvíce vlastních výhod, a to je podmínkou války všech proti všem. Největšími „ctnostmi“, protože hovoříme o válce, se stává násilí a lest. Lidé zapomínají na povinnosti, které mají k sobě navzájem. Mají usilovat o mír. Omezit svou osobní svobodu vůči druhým tak, jak chceme, aby ji ostatní omezili vůči nám (Semrádová, 2002).

Hobbes přikládá zásadní roli státu, který se stává garantem míru. v díle Leviathan uvádí teorii společenské smlouvy. v této teorii se přiklání k názoru, že lidstvo by bez smlouvy bylo v neustálé válce kvůli přirozené lidské vášni. Pokud se jedinec vzdá části svých práv a svobod vůči státu, je mu zaručena ochrana, vymezení určitých pravidel, potažmo i související pokoj a mír (Malcolm, 2014).

Se zásahem státu souhlasí učení Angličana Johna Locka (1632–1704), který rovněž podporoval potřebu úpravy vzájemných lidských vztahů a zájmů. Lock se zasadil, mimo jiné, o ustanovení práva na soukromé vlastnictví, práva na odměnu za vykonanou práci a prosazoval, aby rozhodující moc ve státě byla institucionální, nikoliv moc jednotlivce. v tomto pohledu se Hobbesova teorie od názorů Locka liší. Hobbes uznává i vládu autoritářskou. Stát podle Locka má respektovat lidská práva (Thompson, 2004).

Dalším významným anglickým filosofem je David Hume (1711–1776). Hume tvrdil, že mravní jednání nelze empiricky zdůvodnit, a tak vytvořil neegoistickou etickou teorii. Ta vychází z myšlenky, že morálně oceňujeme lidi s přátelským postojem k druhým a ke společnosti. Kvitujeme činy sociálně motivované a postoje egoistické zavrhneme. Tento přístup, který Hume označuje jako „lidský“, je interkulturní a pramení z vnitřní motivace uspokojovat nejen potřeby své vlastní, ale také potřeby společenské (Anzenbacher, 2001).

Jean–Jacques Rousseau (1712–1778), francouzský vzdělanec, kladl důraz na svobodu člověka. Díky svobodě má člověk možnost volby, ale má také odpovědnost za svá rozhodnutí. Ve svobodné společnosti, musí každý člen přijmout takovou společenskou smlouvu, která zaručí stejnou míru svobody všem členům (Semrádová, 2002).

Jak uvádí Thompson (2004) německý filosof Immanuel Kant (1724–1804), který se opíral o učení Davida Humea, přichází s revolučními myšlenkami. Tvrdí, že základ morálky není obsažen ve faktických údajích zjištěných empiricky, protože z toho co je, nelze odvodit to, co má být. Jádrem etiky je dobrá vůle svobodného člověka.

Kant (2014) ve své formulaci kategorického imperativu zdůrazňuje, aby každý člověk jednal podle zásady, od níž může chtít, aby se stala obecným zákonem. Pokud váháme, zda je nějaký náš čin morální, musíme se zároveň ptát, jestli chceme, aby všichni v této situaci jednali stejně jako já teď.

Kant tvrdí, že za dobré nemůžeme považovat nic, mimo dobrou vůli. Rozum, důvtip, soudnost, odvaha, rozhodnost a vytrvalost jsou podle Kanta bezpochyby dobré a žádoucí, ale mohou být zlé a škodlivé, pokud vůle, která má s těmito vlastnostmi pracovat, není dobrá. Mravní složka je nadřazena nad všemi dalšími složkami lidského jednání a pouze k člověku, který jedná mravně, můžeme pociťovat úctu (Kant, 2014).

Jeremy Bentham (1748–1832) britský právník a osvícenský filosof je považován za zakladatele utilitarismu. Utilitarismus je postaven na myšlence, že každý z nás je ovládán dvěma silami – požitkem a bolestí. Požitek a bolest ovlivňují a řídí, jak člověk myslí, co říká i co dělá. Projevy našeho chování závisí na skutečnosti, zda jsme našťaví nebo šťastní. Lidé by podle Benthama měli co nejvíce maximalizovat štěstí a zbavit se bolesti. Výsledkem je princip největšího dobra pro co největší počet lidí. Tento princip by měl být uplatňován státem v rozhodovacích procesech – pokud nemůže být určitá výhoda poskytnuta všem, tak alespoň co největšímu počtu lidí. Bentham je zastáncem upřednostnění zájmů většího počtu méně mocných lidí, před zájmy menší skupiny mocnějších lidí (Mulgan, 2020).

Mezi velké zastánce utilitarismu řadíme, Benthamova žáka, Johna Stuarta Milla (1806–1873). Tento Londýnský filozof a myslitel se také přikláněl k principu užitečnosti. (Hodnotíme jednání podle toho, aby přineslo užitek co největšímu počtu lidí).

Zdůrazňoval, že je neustále potřeba myslet na důsledky svého jednání. Pokud děláme nějakou činnost, měli bychom myslet na to, aby tato činnost přinesla užitek co největšímu množství osob. Mill viděl problém v tom, že každému udělá radost něco jiného (Benn, 1997).

Etika zkoumá mravní pohnutky lidí a způsoby, kterými se je snaží odůvodnit. Řeší, co je správné a co není. Svou rozsáhlostí vstupuje do všech oblastí života. Jinak řečeno: nenalezneme oblast života, ve které by se nedala uplatnit (Thompson, 2004).

Etiku považujeme za odvětví filozofie, proto je ovlivněna obecnými otázkami o životě a jeho smyslu, a také sociální, politickou a náboženskou kulturou. v nejširším pojetí chápeme etiku jako studium lidského chování. To se ale nezabývá pouze klasickými standardy chování, ale hledá, co je správné, dobré a jak nejlépe žít. Hledá základní hodnoty, podle kterých můžeme žít, a které nás povedou ke spravedlnosti a štěstí. Otázkou zůstává, zda můžeme etiku považovat za objektivní (Thompson, 2004).

2.4 Základní přístupy etiky

Na tomto místě je vhodné, zmapovat si čtyři základní přístupy etiky: deskriptivní etiku, normativní etiku, metaetiku a aplikovanou etiku.

Deskriptivní etika

Dle názvu je patrné, že se jedná o popis. Popis mravních rozhodnutí a hodnot, které jsou určitou společností upřednostňovány. Nesnažíme se zjistit, co je správné a co není. Snažíme se popsat danou situaci. Pohybujeme se zde na hranici mezi sociologií a psychologií morálky s cílem zjistit informace o určité situaci a následnou reakci lidí. Deskriptivní etika tvoří základ pro další oblasti etiky (Thompson, 2004).

Zahrnuje empirické zkoumání, proto je využívána v evoluční biologii, psychologii, sociologii nebo antropologii (Greene, 2014).

Normativní etika

Do této kategorie patří teorie popsané v předchozí kapitole. Předmětem zkoumání normativní etiky jsou normy, kterými se lidé řídí v mravním rozhodování. Tyto normy odlišují správné od nesprávného (Thompson, 2004). Nejedná se o pouhý deskriptivní popis. Normativní etika se ptá, zda je něco správné, nebo není (Kagan, 1997).

Metaetika

Tato disciplína se zabývá jazykem a zkoumá, co lidé svými výroky myslí. Jedná se o diskuzi o jazyce, kterým o morálce hovoříme (Thompson, 2004).

Metaetiku můžeme nazvat analytickou etikou, protože se zabývá logickou, sémantickou, pragmatickou nebo lingvistickou analýzou morálního jazyka. Analyzuje pojmy, věty, vyjádření, formy argumentace a dialogu, který je užíván v rámci etiky norem (Anzenbacher, 1994).

Aplikovaná etika

Morální otázky, jak již bylo uvedeno dříve, se vyskytují téměř v každé oblasti života. Právě zde, v každodenním životě, bývá uplatňována aplikovaná etika v praxi. Můžeme si představit etiku života smrti, bioetiku, etiku sexuality a vztahů, právní etiku, lékařskou etiku a třeba i etiku příslušníků IZS. Tato práce se zabývá převážně aplikovanou etikou, ale také teorií etiky. To znamená, že se dotýká normativní etiky, metaetiky i deskriptivní etiky (Thompson, 2004).

Thompson (2004) uvádí tři základní teorie, přístupy, ze kterých podle něj etika pramení:

Nekognitivní přístup

Podle nekognitivních přístupů hovoří etický jazyk pouze o pocitech a preferencích osoby, která ho používá. Nehovoříme o hodnotách, principech. Nemáme snahu najít objektivní způsob, jak najít správné a nesprávné. Mluvíme pouze o pocitech.

Realistický přístup

Opírá se o myšlenku, že dvě situace nemohou být stejné. Nastavení okolností je jedinečné, proto nemá smysl zabývat se tím, která myšlenka je správná, a která není. To je důvodem, proč relativistický přístup nedefinuje žádná mravní pravidla.

Absolutistický přístup

Z tohoto směru také neplynou přesná mravní pravidla, ale snaha o určení, že něco je vždy správné a něco vždy nesprávné, je zde patrná. Někteří příznivci mohou považovat mravní chování za principy, které jsou použitelné univerzálně.

2.5 Morálka

Etymologicky ji odvozujeme od latinského „mos“ případně „mores“, což znamená „mrav, zvyk, obyčej“ (Jankovský, 2018).

Pokud se chceme chovat morálně, je třeba přizpůsobit se etickým normám. Mohou to být normy osobní, profesní, náboženské i jiné (Ross, 2021).

V určitých případech se můžeme setkat s názory jako: „etika se zabývá teorií a morálka praxí“ nebo „etika jedná o obecných zákonitostech a morálka řeší konkrétní případy“ případně „etika je soubor norem přijatých sociální skupinou a morálku vštěpuje sociální skupině pravidlo zvenčí“. Podle Thompsona (2004) toto dělení nijak obecně nepomáhá, protože etika není pouze přijatým souborem pravidel, ale vychází z osobního přesvědčení a osobních hodnot. Etika racionálně zkoumá morálku, ale jednu od druhé nemůžeme oddělit. Pokud tedy uvedeme, že určité jednání je morální, jednání se stává předmětem etické diskuze.

Velká část odborné literatury staví pojmy „morální“ a „etický“ téměř rovnocenně, pokud se zabýváme tím, co je správné a co není. Thompson (2004) také uvádí: „Pokud máme mezi těmito dvěma pojmy nějak rozlišovat, pak etika se používá pro označení racionálního a systematického zkoumání mravních otázek.“

Jankovský (2003) podává definici etiky, která stručně, ale výstižně uvažuje morálku: „Pokusíme-li se etiku definovat, pak lze říci, že je filozofickou vědou o správném způsobu života, vycházející z racionálních přístupů a snažící se nalézt, popřípadě i zdůvodnit, společné a obecné základy, na nichž morálka (předmět etiky) stojí. Tak lze říci, že je etika vlastně teorií morálky, tedy filozofickou disciplínou zkoumající morálku, popřípadě morálně relevantní chování a jeho normy.“

2.6 Profesní etika příslušníků integrovaného záchranného systému

Obecně chápeme profesní etiku jako vědu, která se zabývá zkoumáním mravních otázek v určité profesi. Analyzuje společenské vztahy, uvádí pravidla v kontextu těchto vztahů a pomáhá dosáhnout jejich souladu. Mluvíme o soustavě hodnot, norem, principů a povinností, které vedou k vytvoření specifických vzorců chování, rozhodování a jednání, směřovaného pro konkrétní profesi (Nesvadba, 2009).

Profesní etika není jedinou vědou, která do oblasti této problematiky promlouvá. Krizová etika se podle Antušáka (2009) zabývá etickými otázkami, které vznikají při rozhodování krizových orgánů a manažerů při poskytování záchranných a likvidačních prací. Věda se snaží aplikovat etické principy do krizového řízení a řízení rizik. Velitelé a vedoucí záchranáři jsou při mimořádných událostech odpovědni za svá rozhodnutí a za jejich sociální, ekonomické a také morální důsledky.

Etickou odpovědnost nenesou pouze velitelé. Podíváme-li se na záchranný tým jako sociální skupinu, je patrné, že uvnitř této skupiny pojí silná interakce jednotlivé členy týmu. Vzhledem ke specifičnosti práce záchranářů, společnému cíli a návaznosti jednoho člena skupiny na ostatní, je pro členy záchranného týmu pocit soudržnosti, spolehlivosti a důvěry v rámci skupiny důležitý. U těchto profesí se v krizových situacích výrazně objevují etické hodnoty, aniž by si je jednotliví členové uvědomovali. v krizových momentech se dostávají do popředí etické hodnoty jako odpovědnost, úcta, solidarita, empatie nebo respekt (Kopřiva, 1997).

Etické jednání členů záchranných týmů může být usměrněno obecným etickým ustanovením – etickým kodexem. Etický kodex formuluje žádoucí etické hodnoty a principy. Jedná se o soubor pravidel a zásad, podle kterých daná skupina jedná. Etické chování je kombinací vnějších pravidel chování (např. v souvislosti s pravidly etického kodexu, právními předpisy, rozkazy velitele), ale zakládá se také na základě subjektivních pocitů jednotlivce (Janoušková, Nedělníková, 2008).

Na záchranáře jsou kladeny nároky jako: odborná připravenost, fyzická zdatnost, psychická odolnost a mravní kvalita. Toto povolání je spojeno s řadou problémů, úskalí i zklamáním, proto tato povolání vyžadují osobní, hodnotové a charakterové dispozice, vzdělání a v neposlední řadě ochotu riskovat pro druhého zdraví a život. Povolání záchranáře nelze úspěšně plnit bez respektování etických zásad (Kavan, 2015).

Kavan (2015) také uvádí, že etické normy často začínají tam, kde právní normy končí. Při poskytování záchranných prací jsou záchranáři často konfrontováni s konfliktními situacemi. Většinou záchranář plní rozkazy velitele a neřeší zásadní otázku dobra a zla, ale nalezneme i situace, ve kterých musí čelit rozhodnutí, jak dále postupovat s ohledem na etické jednání. Kavan doporučuje klást důraz na morální charakter člověka, jeho empatii a přijetí vlastních hodnot již při náboru nových členů záchranných týmů.

3 Integrovaný záchranný systém

Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, se jedná o koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Mezi základní složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) řadíme Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, Zdravotnickou záchrannou službu a Policii České republiky, které budou podrobněji popsány v dalších kapitolách.

Ostatní složky IZS provádějí záchranné a likvidační práce na základě dohody – plánované pomoci na vyžádání, která je uzavřena se základními složkami IZS, s obecními úřady obce s rozšířenou působností, krajskými úřady, nebo s Ministerstvem vnitra České republiky. Mezi ostatní složky řadíme:

- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory,
- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil,
- ostatní záchranné sbory (např. Báňská záchranná služba),
- orgány ochrany veřejného zdraví (hygienická služba),
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů (např. horská služba, vodní záchranná služba, spelologická záchranná služba, kynologové, Český červený kříž),
- poskytovatelé akutní lůžkové péče, pokud mají zřízen urgentní příjem a byl vyhlášen krizový stav (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2015).

3.1 Záchranné práce a likvidační práce

Záchranné práce, podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů, jsou činnosti odvracející nebo omezující bezprostřední působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin.

Likvidační práce vykládá výše zmíněný zákon jako činnosti vedoucí k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Koordinací složek IZS je míněn postup složek při společném zásahu a jejich součinnost při provádění záchranných a likvidačních pracích (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2015).

Koordinace probíhá na třech úrovních – taktická (velitel zásahu v místě účinku mimořádné události), operační (operační střediska integrovaného záchranného systému) a strategická (ministerstvo vnitra, hejtman, starosta obce s rozšířenou působností, další správní orgány).

4 Hasičský záchranný sbor České republiky

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“) je jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2020).

Dle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému je HZS ČR společně s dalšími jednotkami požární ochrany zařazenými do plošného pokrytí kraje, Policií České republiky a poskytovatelem zdravotnické záchranné služby, základní složkou integrovaného záchranného systému. Je uplatněn v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma anebo více složkami integrovaného záchranného systému.

HZS ČR se podílí na zajišťování bezpečnosti České republiky plněním a organizováním úkolů požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, krizového řízení a dalších úkolů. Zajišťuje linky tísňového volání 112 a 150 (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2020).

4.1 Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky

Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „generální ředitelství“) vykonává úkoly ministerstva vnitra na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému, nebo na úseku krizového řízení. Je součástí ministerstva v čele s generálním ředitelem hasičského záchranného sboru.

Generální ředitelství, podle zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, řídí a je nadřízeným správním orgánem pro hasičské záchranné sbory krajů, záchranný útvar nebo školu. Dále ministerstvo vnitra, prostřednictvím generálního ředitelství, zřizuje operační a informační středisko a Hasičský útvar ochrany Pražského hradu. Může zřídit a provozovat vzdělávací, technická nebo jiná účelová zařízení.

4.2 Hasičský záchranný sbor kraje

V čele hasičského záchranného sboru kraje stojí ředitel. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky říká, že územní obvod hasičského záchranného sboru kraje je shodný s územním obvodem vyššího územního

samosprávného celku, v němž má hasičský záchranný sbor kraje sídlo. Je správním úřadem ve věcech požární ochrany, ochrany obyvatelstva, civilního nouzového plánování, integrovaného záchranného systému a krizového řízení. Zřizuje operační a informační středisko a může zřídit a provozovat technická nebo jiná účelová zařízení.

4.3 Záchranný útvar Hasičského záchranného sboru ČR

V čele stojí velitel útvaru. Záchranný útvar plní úkoly jednotky požární ochrany při řešení mimořádné události nebo krizové situace a plní úkoly při obnově území postiženého mimořádnou událostí nebo krizovou situací. Dále plní úlohu vzdělávacího zařízení a provádí odbornou přípravu, výuku a výcvik k získání řídičského oprávnění pro potřeby složek integrovaného záchranného systému a ke zdokonalování odborné způsobilosti řidičů, kteří plní úkoly v rámci integrovaného záchranného systému (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2020).

4.4 Školní výcvikové zařízení Hasičského záchranného sboru ČR

Škola, v jejímž čele stojí ředitel, poskytuje vzdělání v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému a krizového řízení za podmínek stanovených školským zákonem a provádí odbornou přípravu podle zákona o požární ochraně (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2020).

5 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Vznik požáru, nebo vznik jiné mimořádné události kdekoli na území České republiky nelze vyloučit, proto byl vytvořen systém jednotek požární ochrany, který obsahuje jednotky hasičského záchranného sboru a další jednotky zařazené do plošného pokrytí tak, aby byla zabezpečena účinná pomoc do určitého časového limitu s předepsaným množstvím sil a prostředků. Tím je myšlen počet hasičů, požární techniky a dalších prostředků požární ochrany (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

Jedná se o jednotky požární ochrany mimo rámec organizační struktury Hasičského záchranného sboru: Jednotka hasičského záchranného sboru podniku, jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, jednotka sboru dobrovolných hasičů obce a vojenská hasičská jednotka.

5.1 *Jednotka hasičského záchranného sboru podniku*

Tento druh jednotky je složen ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří vykonávají činnost v této jednotce jako své zaměstnání.

Jednotku hasičského záchranného sboru podniku zřizuje právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba podle provozované činnosti a požárního nebezpečí, kterou určí hasičský záchranný sbor. Počet zaměstnanců podniku a vybavení jednotky určuje, podle výsledků posouzení požárního nebezpečí a dokumentace zdolávání požárů hasičský záchranný sbor. Velitele této jednotky, po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje k jeho způsobilosti, jmenuje a odvolává právnická nebo podnikající fyzická osoba tzn. zaměstnavatel (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

Podle vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, na území, pro které byla jednotka hasičského záchranného sboru podniku zřízena, platí právo přednostního velení pro velitele této jednotky.

5.2 *Jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku*

Obsahuje zaměstnance právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří zpravidla nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.

Právnícká osoba nebo podnikající fyzická osoba podle provozované činnosti a požárního nebezpečí, může po souhlasu hasičského záchranného sboru, zřídit jednotku sboru dobrovolných hasičů podniku. Počet zaměstnanců podniku a vybavení jednotky určuje, podle výsledků posouzení požárního nebezpečí a dokumentace zdolávání požárů hasičský záchranný sbor. Velitele této jednotky, po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje k jeho způsobilosti, jmenuje a odvolává právnícká nebo podnikající fyzická osoba (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

5.3 Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

Podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce složena z fyzických osob, které zpravidla nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání. Jednotku zřizuje a spravuje obec. Velitele této jednotky jmenuje a odvolává starosta obce (po souhlasu hasičského záchranného sboru kraje).

5.4 Vojenská hasičská jednotka

Jedná se o jednotku složenou z vojáků a občanských zaměstnanců Ministerstva obrany. Vnitřní organizace, technika a věcné prostředky požární ochrany jsou rovněž v působnosti Ministerstva obrany. Ministerstvo obrany zodpovídá za stanovení: odborné způsobilosti, nástupního odborného výcviku, odborné přípravy, zdravotní způsobilosti a funkční označení členů vojenských hasičských jednotek (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

Vojenské hasičské jednotky zřizuje Ministerstvo obrany ve vojenských objektech, vojenských útvech, vojenských zařízeních a vojenských záchranných útvech. v těchto prostorech platí právo přednostního vedení pro vojenskou hasičskou jednotku.

5.5 Princip systému jednotek požárního pokrytí

Principem systému jednotek požární ochrany je, aby ochrana života a zdraví osob, zvířat a majetku, nebo životního prostředí před požáry a jinými mimořádnými událostmi, nebyla limitována možnostmi obce. Obec v případě žádosti o pomoc při záchrane životů a majetku nesmí být limitována vlastní momentální solventností nebo dobrovolnou ochotou toho, kdo může pomoc poskytnout (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

Zpočátku sloužil systém jednotek požární ochrany pouze k hašení požárů. Později, s technickým rozvojem společnosti, vyvstala potřeba zasahovat nejen u požárů, ale také u dalších mimořádných událostí – dopravních nehod, havárií s únikem nebezpečných látek a ropných látek, živelních pohrom, apod. v tomto trendu se systém profiluje i nyní. Hlavním cílem je provést opatření nutná k odstranění bezprostřední hrozby ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí (Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru, 2021).

Princip plošného pokrytí spočívá v tom, aby území každé obce bylo, podle stupně nebezpečí pokryto dostatečným množstvím sil a prostředků při splnění požadované doby dojezdu na místo mimořádné události, podle základní tabulky plošného pokrytí (Šenovský, Hanuška, 2006).

Tabulka 1 Plošné pokrytí jednotkami požární ochrany.

Stupeň nebezpečí	Kategorie nebezpečí	Doba dojezdu a množství sil a prostředků jednotek požární ochrany
I	A	2 JPO do 7 minut, další 1 JPO do 10 minut
	B	1 JPO do 7 minut, další 2 JPO do 10 minut
II	A	2 JPO do 10 minut, další 1 JPO do 10 minut
	B	1 JPO do 10 minut, další 2 JPO do 15 minut
III	A	2 JPO do 15 minut, další 1 JPO do 20 minut
	B	1 JPO do 15 minut, další 2 JPO do 20 minut
IV	A	2 JPO do 20 minut, další 1 JPO do 25 minut

Plošné pokrytí jednotkami požární ochrany

Při tvorbě systému jednotek požární ochrany vycházíme z faktu, že každé katastrální území má za povinnost zpracovat analýzu rizik, která určuje stupeň nebezpečí území obce. Ten se stanoví podle hodnoty celkového kritéria K_c .

Tabulka 2 Stupně nebezpečí území obce.

Stupeň nebezpečí území obce	Hodnota K_c
IA	25 a více
IB	21 až 24
IIA	16 až 20
IIB	11 až 15
IIIA	6 až 10
IIIB	3 až 5
IV	Do 2

Hodnota kritéria K_c je dána součtem hodnot jednotlivých kritérií:

$$K_c = K_o + K_{ui} + K_z$$

Tabulka 3 Kritérium podle počtu obyvatel.

Počet obyvatel	Hodnota K_o
Nad 50000	20
15001 až 50000	15
5001 až 15000	14
3001 až 5000	12
1001 až 3000	10
201 až 1000	5
do 200	1

K_o – kritérium počtu obyvatel je hodnota, která vychází z počtu trvale žijících obyvatel v katastrálním území v obci. K_{ui} – kritérium charakteru území. Toto kritérium zohledňuje místní vybrané zvláštnosti v katastrálním území v obci, které kritérium počtu obyvatel nezohledňuje. Tabulka č. 4 zobrazuje jednotlivá kritéria charakteru území. Při oprávněnosti kritéria se započítává každá z hodnot K_{ui}.

Tabulka 4 Kritérium charakteru území.

Popis kritéria	Hodnota kritéria K_{ui}
Historické jádro vybraných měst a obcí, území měst a obcí s historickým prostředím, které jsou prohlášeny za národní kulturní památku, památkovou zónu nebo památkovou rezervaci dle zvláštního právního předpisu	1
Rekreační oblast s přechodným zvýšením počtu ubytovaných obyvatel v katastrálním území obce vyšším jak 5000 osob, vyjma jednorázových akcí.	1
Zastavěná, alespoň do 25% plochy, nebo obydlená část katastrálního území obce je umístěna v záplavovém území dvacetileté vody definovaném v povodňovém plánu kraje.	1
Katastrální území obce je v zóně havarijního plánování stanovené dle zvláštního právního předpisu pro látky zařazené jako hořlavé kapaliny nebo hořlavé plyny nebo výbušniny nebo toxická kapalina nebo toxický plyn.	1
Katastrální území obce je v zóně havarijního plánování stanovené dle zvláštního právního předpisu a pro velmi významné zdroje ionizujícího záření nebo jaderná pracoviště IV. kategorie.	1
Obchodní centra se supermarkety nebo zábavní centra s celkovou kapacitou nad 1000 osob a průmyslové zóny s plochou nad 1000000 m ² .	1
Nemocnice, ústavy sociální péče, léčebné ústavy dlouhodobě nemocných s léčebnou nebo ubytovací kapacitou zařízení v jedné budově nad 100 osob.	1

K_z – kritérium zásahů. Jedná se o počet mimořádných událostí se zásahem jednotek v daném katastrálním území obce během jednoho roku. Konkrétně se jedná o průměrnou hodnotu za posledních pět let.

Tabulka 5 Kritérium zásahů.

Počet mimořádných událostí	Hodnota kritéria K_z
Do 100	0
101 až 200	1
Nad 200	2

System jednotek požární ochrany zaručuje základní úroveň pomoci poskytovanou jednotkami požární ochrany a je označován jako plošné pokrytí území ČR jednotkami požární ochrany. Plošné pokrytí vychází z přílohy č. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, a také z přílohy č. 1 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů a dále z nařízení vlády č. 172/2001 k provedení zákona o požární ochraně ve znění nařízení vlády č. 498/2002 Sb.

Ze statistiky Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru (2021) vyplývá, že na likvidaci průměrného požáru je potřeba 6 hasičů. Hasiči musí plnit i další úkoly. Nejedná se pouze o hasební práce, ale provádí také úkoly jako průzkum, záchranu, evakuaci, poskytování neodkladné zdravotnické pomoci, rozebírání konstrukcí, nebo práce v nebezpečné zóně.

6 Policie České republiky

Jedná se o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Je nejpočetnějším bezpečnostním sborem. Úkolem Policie České republiky (dále jen “PČR”) je, podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů, chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

PČR je podřízena ministerstvu vnitra. Tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, krajská ředitelství a útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Zákon zřizuje čtrnáct krajských ředitelství PČR. Jejich územní obvody se shodují s územními obvody čtrnácti krajů České republiky. PČR zajišťuje linku tísňového volání na čísle 158 (Policie České republiky, 2021).

6.1 Policejní prezidium České republiky

Činnost PČR řídí policejní prezidium, v jehož čele stojí policejní prezident, který odpovídá za chod PČR ministru vnitra. Policejní prezidium stanoví cíle rozvoje PČR, řeší koncepci organizace a řízení a stanoví úkoly pro jednotlivé služby. Jsou mu podřízeny útvary s celostátní působností a krajská ředitelství. Policejní prezidium provádí analýzy a kontrolu činností, koordinuje činnosti a vytváří podmínky policejním útvarům při plnění úkolů, zejména pokud přesahují jejich územní nebo věcnou působnost (Policie České republiky, 2017).

6.2 Útvary s celostátní působností

Ministr vnitra, na návrh policejního prezidenta, zřizuje útvary s celostátní působností, které plní specifické a vysoce specializované úkoly po celém území České republiky. Jedná se o odhalování organizovaného zločinu a korupce, nebo rozsáhlou finanční kriminalitu, zabezpečení ochrany prezidenta republiky a ústavních činitelů, poskytování policejního vzdělávání a služební přípravu, nebo policejní sport (Policie České republiky, 2017).

6.3 Krajská ředitelství Policie České republiky

Krajská ředitelství PČR jsou útvary s územní působností a slouží veřejnosti na vymezeném teritoriu. v tomto území mohou být zřízeny další útvary, které organizačně spadají pod velení krajského ředitelství. Tyto útvary zakládá, na základě návrhu krajského ředitele, policejní prezident (Policie České republiky, 2017).

6.4 Služby Policie České republiky

V rámci své činnosti zajišťuje PČR: službu dopravní policie, službu cizinecké policie, službu pořádkové policie, ochrannou službu, službu kriminální policie a vyšetřování, leteckou službu, pyrotechnickou službu a další specializované služby (Policie České republiky, 2017).

6.5 Služba dopravní policie

Dopravní policie dohlíží na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích a provádí kontroly v silniční dopravě. Služba dopravní policie v praxi kontroluje dodržování pravidel silničního provozu, provádí kontroly účastníků silničního provozu a sleduje na technický stav vozidel. v terénu dohlíží na dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů, případně drog, anebo dodržování stanovené rychlosti jízdy. Provádí kontroly bezpečnostních přestávek u řidičů nákladních vozidel a autobusů. Zabezpečuje doprovody při přepravě nadměrných nákladů a řeší veškeré dopravní přestupky s cílem snížit počet dopravních nehod a počet obětí (Policie České republiky, 2017).

Dopravní policie šetří dopravní nehody a projednává přestupky v blokovém řízení a ve správním řízení v oblastech svěřené jí zákonem. Řeší trestné činy spáchané v souvislosti s porušením zákona o silničním provozu. Dopravní policie je vedena a metodicky řízena Ředitelstvím služby dopravní policie Policejního prezidia České republiky (Policie České republiky, 2021).

Dopravně inženýrský úsek, který se řadí k dopravní policii, je odborným orgánem PČR při řešení sítě pozemních komunikací a posouzení dopravního značení (Policie České republiky, 2017).

6.6 Služba cizinecké policie

Po vstupu České republiky do schengenského systému byla ukončena pravidelná ostraha státních hranic. Služba tehdejší cizinecké policie a pohraniční policie byla reorganizována. To se projevilo nejen změnou názvu služby na cizineckou policii, ale také rozsáhlou reorganizací útvaru. Došlo k tomu 1. ledna 2008 (Šteinbach, 2021).

Dnes je předmětem působnosti služby cizinecké policie především plnění úkolů vyplývajících ze zákona o pobytu cizinců na území České republiky a plnění dalších úkolů, které vzešly z mezinárodních smluv a předpisů Evropských společenství (Policie České republiky, 2017).

Ředitelství služby cizinecké policie je přímo podřízeno policejnímu prezidiu. Ve vztahu k ostatním složkám cizinecké policie je řídicím, metodickým a kontrolním pracovištěm s působností na celém území České republiky. Podílí se na ochraně vnějších hranic České republiky a dále zabezpečuje:

- provádění pobytových kontrol,
- řízení a kontroly činnosti odborů cizinecké policie,
- zařízení pro zajištění cizinců,
- eskortní činnost cizinců,
- zajištění cizinců za účelem správního vyhoštění,
- zjišťování totožnosti cizince,
- rozhoduje ve správním řízení jako odvolací orgán,
- rozhoduje o označení osoby za nežádoucí,
- informační systémy v rozsahu své působnosti,
- cestovní a přepravní doklady,
- udělení výjezdního víza pro cizince vyhošťovaného z území,
- a další (Policie České republiky, 2021).

6.7 Služba kriminální policie a vyšetřování

Hlavním úkolem služby kriminální policie a vyšetřování je odhalit spáchání trestného činu a zjistit pachatele trestného činu. Postupovat musí podle trestního řádu. Plní úkoly

policejního orgánu v trestním řízení. Pokud je trestní činnost skryta, služba prověřuje veškerá podezření ze spáchání trestného činu na základě vlastních poznatků, trestních oznámení a dalších podnětů. Služba kriminální policie při objasňování trestného činu zajišťuje: stopy, podklady a vysvětlení od fyzických, právnických osob a státních orgánů (Policie České republiky, 2021).

Služba kriminální policie a vyšetřování je oprávněna, za podmínek stanovených zákonem:

- provádět ohledání věci,
- ohledání místa činu,
- pořizovat a zkoumat zvukové a obrazové záznamy osob,
- snímat daktyloskopické otisky,
- sledovat osoby,
- využít předstíraný převod,
- vyžadovat odborná vyjádření, znalecké posudky a další (Policie České republiky, 2021).

Služba bývá zpravidla rozdělena na odbory obecné kriminality, odbory hospodářské kriminality, odbory technické ochrany, odbory kriminalistických technik a expertiz, odbory analytiky a odbory operativní dokumentace (Burýšková, 2009).

6.8 Služba pořádkové policie

Služba pořádkové policie působí od samého počátku PČR pod tímto názvem a je společně se službou kriminální policie a vyšetřování, také od počátku, základním pilířem PČR. Hlavním úkolem pořádkové policie je ochrana veřejného pořádku a řešení méně závažné trestné činnosti. Mezi výkonná pracoviště pořádkové policie řadíme: místní oddělení, obvodní oddělení, pohotovostní motorizované jednotky, poříční oddělení, oddělení hlídkové služby, pořádkové jednotky, speciální pořádkové jednotky a zásahové jednotky (Šteinbach, 2021).

Pořádkové jednotky plní specifické úkoly při ochraně osob a majetku. Zasahují především tam, kde je potřeba nasazení většího počtu policejních sil a prostředků. Podílí se na zabezpečení veřejného pořádku nebo jeho obnově. Mohou být využity při

pátracích akcích, nebo při plnění dalších úkolů v rámci spolupráce složek IZS. Výstroj a výzbroj příslušníků pořádkových jednotek je speciální. Tvoří ji ochranné masky, přilby, štíty, protiúderové komplety, tonfy, výbušky a slzotvorné granáty (Policie České republiky, 2017).

6.9 Zásahové jednotky

První zásahové jednotky se začaly tvořit již před 50 lety, jejich profesionalita se zvýšila nejvíce v 90. letech. Od počátku se zásahové jednotky specializují na zákroky proti nebezpečným pachatelům. Nejvíce se využívají při zadržování a zatýkání (Šteinbach, 2021).

Zákroky proti nebezpečným pachatelům nejsou jediným úkolem zásahových jednotek. Řeší také ochranu, případně obnovení vnitřního pořádku a bezpečnosti. Mohou být využity i k záchranným pracím. Provádějí také úkoly, které zahrnují ochranu objektů nebo souvisejí ochranou přepravy nebezpečných látek, předmětů a cenností (Policie České republiky, 2017).

Na tomto místě je nutné zdůraznit, že mezi součásti policie řadíme ještě další důležité služby a útvary:

- Ochranná služba,
- Pyrotechnická služba,
- Letecká služba,
- Správa logistického zabezpečení,
- Útvar pro ochranu prezidenta České republiky,
- Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy,
- Ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál,
- Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV,
- Národní protidrogová centrála,
- Útvar zvláštních činností,
- Útvar speciálních činností,
- Útvar rychlého nasazení,

- Kriminalistický ústav Praha,
- Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu,
- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování a
- krajská ředitelství.

6.10 Podmínky přijetí do služebního poměru k Policii České republiky

Pokud má občan České republiky zájem pracovat jako policista u PČR, musí vstoupit do služebního poměru. Ten se řídí zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Uchazeč musí, podle uvedeného zákona, splňovat:

- trestní bezúhonnost,
- věk nad 18 let,
- být zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby,
- plně svéprávný,
- dosáhnout minimálně středoškolského vzdělání s maturitou (vyšší vzdělání se odvíjí od funkce a hodnosti),
- nebýt členem politické strany nebo politického hnutí,
- nesmí vykonávat živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a nebýt členem řídicích
- nebo kontrolních orgánů právnických osob vykonávajících podnikatelskou
- činnost,
- musí písemně požádat o přijetí do služebního poměru k Policii České republiky.

Policie České republiky (2021) uvádí písemné dokumenty, které jsou pro přijímací řízení nezbytné. Tvoří je:

- Životopis,
- písemná žádost o přijetí do služebního poměru,
- originál a kopie maturitního vysvědčení,
- originál a kopie vysokoškolského diplomu, případně diplom z vyšší odborné školy,
- potvrzení o absenci viditelného tetování (Policie České republiky, 2021).

7 Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba (dále jen „ZZS“) je, podle zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů, zdravotní službou, která poskytuje především přednemocniční neodkladnou péči osobám v přímém ohrožení života, nebo osobám s velmi závažným postižením zdraví. Hlavním úkolem ZZS představuje zabezpečit odbornou přednemocniční neodkladnou péči a provozovat tísňovou linku na čísle 155. (ZZS může být přivolána také pomocí tísňové linky na čísle 112).

Přednemocniční neodkladnou péčí rozumíme urgentní péči poskytovanou ZZS, která je podle zákona č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů, garantována a zcela hrazena z prostředků státního rozpočtu.

Můžeme ji charakterizovat souborem činností a postupů jako vyšetření, zajištění vitálních funkcí a stabilizaci pacientů v terénu, na místě úrazu, nebo při náhlém onemocnění pacienta a jeho transport k dalšímu odbornému ošetření, nebo předání do cílového zdravotnického zařízení. Přednemocniční neodkladná péče se poskytuje při stavech, které ohrožují život a zdraví postiženého, nebo pokud hrozí pacientovi trvalé následky. Poskytuje se také, pokud dojde k náhlému utrpení a bolesti, nebo při stavech vedoucích ke změně chování či jednání, které ohrožuje postiženého nebo jeho bezprostřední okolí. Neplatí zde možnost svobodné volby lékaře, a to jak při poskytování přednemocniční neodkladné péče, ale ani při výběru cílového zdravotnického zařízení. To běžně bývá nejbližší odborně způsobilé zdravotnické zařízení (Franěk, 2021).

7.1 Historie zdravotnické záchranné služby

Zajímavostí je, že v České republice se nachází historicky nejstarší záchranná služba, která byla založena již 8. prosince 1857 v Praze. Tehdy se tato organizace jmenovala „Pražský dobrovolný sbor ochranný“ a založil ji tehdejší ředitel pražské policie (ZZS HMP, 2017).

Úsilí o vybudování určité organizované formy pomoci se objevilo ještě před založením Pražského záchranného sboru ochranného. Při akcích s vyšším počtem lidí se zřizovala stanoviště, ve kterých se soustředili lékaři, ošetřovatelky, dobrovolníci

k nosítkům, porodní báby a další personál. Tento systém, založený na dobrovolnictví, přetrvával mnoho let a vydržel přes obě světové války. Zdravotnickou činnost obstarávali nejčastěji dobrovolní zdravotníci z Červeného kříže a z dalších spolků např. hasiči, nebo Sokol (Schwarz, Karabcová, Hlaváček, 2002).

Systém se začal pozvolna měnit teprve po druhé světové válce a především v 50. letech. Zdravotní péči začala organizovat státní správa a aktivity zdravotníků zařazených do dobrovolných skupin se upozadily. Vznikala nová zdravotnická zařízení (nejvíce lůžkového typu) a souměrně vyvstala potřeba zaměstnat více kvalifikovaného personálu. Tím se nejen zvýšila úroveň zdravotnické péče, ale stala se pro občany dostupnější, protože se také zvýšil počet praktických lékařů (i na vesnicích). Právě praktičtí lékaři zajišťovali přednemocniční neodkladnou péči za pomoci ambulantních sester a řidičů sanitních vozů v rámci výjezdové LSPP (lékařská služba první pomoci). v 70. letech měli výjezdy s indikacemi pro ZZS na starost lékaři a zdravotnický personál převážně z nemocničních oddělení anesteziologie a resuscitace, ale i z chirurgie (Pešorna, 2014).

7.2 *Současný stav*

Od roku 2003 působí v České republice 14 krajských zdravotnických záchranných služeb. Tyto organizace zřizují a částečně také financují krajské úřady. ZZS je, z právního hlediska, samostatnou příspěvkovou organizací kraje, která zodpovídá za poskytování přednemocniční neodkladné péče na území daného kraje (Franěk, 2021).

Franěk (2021) označuje Asociaci zdravotnických záchranných služeb jako zastřešující organizaci pro ZZS krajů s dobrovolnou účastí a bez legislativně zakotvených pravomocí. Zajištění jednotného metodického vedení je úkolem Ministerstva zdravotnictví.

ZZS každého kraje zřizuje v místě svého působiště jedno zdravotnické operační středisko, které má na starost příjem tísňového volání na linku 155. Po vyhodnocení volání zdravotnické operační středisko vysílá a koordinuje výjezdové skupiny. Výjezdové základny jsou územně tak rozmístěny, aby výjezdové skupiny zajistily dostupnost po celém území kraje do 20 minut jízdy.

Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů, určuje nejmenší počet členů výjezdové skupiny na 2. Poskytovatel ZZS určí vedoucího.

Tento zákon rozděluje výjezdové skupiny podle typu dopravních prostředků na pozemní, letecké a vodní. Podle složení a povahy činností se skupiny dělí na výjezdovou skupinu rychlé lékařské pomoci s lékařem a výjezdové skupiny, jejichž členy jsou nelékařští zdravotničtí pracovníci, mezi které patří zdravotní sestry se specializací pomaturitního specializačního studia v oboru anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče, zdravotničtí záchranáři a řidiči ZZS. Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, ve znění pozdějších předpisů, počítá s variantou tzv. setkávacího systému, kdy operátor zdravotnického operačního střediska, dle potřeby, vyšle na místo události jednu nebo více výjezdových skupin rychlé lékařské pomoci a jednu nebo více výjezdových skupin rychlé zdravotnické pomoci. Výjezdové skupiny v místě události spolupracují, příp. na základě domluvy pracují odděleně.

7.3 Rychlá zdravotnická pomoc

Obvykle dvoučlenná výjezdová skupina, která se skládá ze zdravotnického záchranáře, nebo zdravotní sestry se specializací a řidiče–záchranáře. (Odbornou kvalifikaci těchto pracovníků a nároky na přijetí k ZZS bude popisovat další podkapitola). Výjezdová skupina využívá sanitního vozu umožňujícího převoz pacienta. Vůz musí být vybaven odpovídajícími zdravotnickými přístroji, předepsanými léky a materiálem k vyšetření, ošetření a zajištění pacienta v kritickém stavu. Pro představu – výjezdové skupiny rychlé zdravotnické pomoci se účastní 77 % zásahů výjezdových skupin ZZS Jihočeského kraje (ZZS Jihočeského kraje, 2020).

7.4 Rychlá lékařská pomoc

Tříčlenná výjezdová skupina je tvořena lékařem, zdravotnickým záchranářem, nebo zdravotní sestrou se specializací a řidičem–záchranářem. k výjezdové činnosti je opět určen vybavený velký sanitní vůz. Výjezdové skupiny rychlé lékařské pomoci se podílí přibližně na 7 % zásahů výjezdových skupin ZZS Jihočeského kraje (ZZS Jihočeského kraje, 2020).

7.5 *Rendez-vous*

Pojem rendez-vous pochází z francouzštiny a můžeme ho přeložit jako „setkání – schůzka“. Tuto dvoučlennou výjezdovou skupinu tvoří tým složený z lékaře a řidiče-záchranáře. Vozidlo je vybaveno všemi potřebnými zdravotnickými přístroji, léky i materiálem, ale nelze jím pacienta transportovat, proto posádka obvykle spolupracuje s týmem rychlé zdravotnické pomoci. Výjezdové skupiny rendez-vous se podílí přibližně na 16 % zásahů výjezdových skupin ZZS Jihočeského kraje (ZZS Jihočeského kraje, 2020).

7.6 *Letecká záchranná služba*

Posádka letecké záchranné služby zasahuje ve složení 1 nebo 2 piloti, lékař a letecký záchranář s kvalifikací technického člena posádky. v České republice je v současné době k dispozici 10 základen letecké záchranné služby. Letecká záchranná služba se podílí přibližně na 1 % zásahů ZZS Jihočeského kraje (ZZS Jihočeského kraje, 2020).

Zde bych připomněl, že LZS bývá využívána vždy u závažných primárních zásahů a akutních sekundárních transportů, dle rozhodnutí operačního střediska při vhodných letových podmínkách.

Metodiku indikací a postupů zpracovala Odborná společnost urgentní medicíny a medicíny katastrof (Franěk, 2021).

7.7 *Podmínky přijetí ke zdravotnické záchranné službě*

Podmínky přijetí do pracovního poměru k ZZS určuje pozice, na kterou se uchazeč hlásí. Nutno také podotknout, že poměr u ZZS je pracovním vztahem, nejedná se tedy o služební poměr jako u HZS ČR, nebo PČR. U ZZS jsou, jak již bylo uvedeno výše, tři kategorie zdravotnických pracovníků – lékař, zdravotnický záchranář a řidič-záchranář.

7.8 *Lékaři zdravotnické záchranné služby*

Vzdělání lékařů ZZS určuje zákon č. 67/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. Tyto právní normy stanovují odbornou způsobilost k výkonu povolání lékaře. Lékař musí absolvovat šestileté prezenční studium na některé lékařské fakultě v České republice v akreditovaném zdravotnickém studijním programu všeobecné lékařství. Pokud lékař

absolvuje vzdělání mimo Českou republiku, podmínky způsobilosti stanovuje Ministerstvo zdravotnictví.

Vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb, ve znění vyhlášky č. 357/2020 Sb. určuje specializaci lékaře na:

- lékaře urgentní medicíny,
- anesteziologa,
- intenzivistu,
- chirurga,
- internistu,
- kardiologa,
- neurologa,
- traumatologa,
- dětského lékaře,
- praktického lékaře nebo praktického lékaře pro děti a dorost.

7.9 Zdravotnický záchranář

K tomu, aby člověk mohl pracovat u ZZS jako zdravotnický záchranář vedou tři možné způsoby získání potřebné kvalifikace na tuto profesi. Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2021) je uvádí následovně: Může to být všeobecná zdravotní sestra se specializačním studiem anesteziologicko–resuscitační intenzivní péče (tzv. ARIP), nebo se jedná o absolventa bakalářského studijního programu zdravotnický záchranář. Případně je uznávané i specializační studium pro záchranáře – Záchranář specialista pro urgentní péči (studium probíhá v NCONZO – Národní centrum ošetřovatelství nelékařských zdravotnických oborů v Brně a taktéž na ZZS hl. m. Prahy).

U absolventů oboru zdravotnický záchranář po roce 2018 je nezbytná roční praxe na jednotce intenzivní péče, nebo na urgentním příjmu. Pro profesi zdravotnického záchranáře bývá výhodou řídičské oprávnění skupiny C a praxe v řízení. Není to podmínkou. v některých krajích se uchazeči mohou setkat také s fyzickými testy. Pozoruhodné je, že u ZZS hl. m. Prahy řeší záchranáři až 90 % všech tísňových výzev, které dispečink přijme (ZZS hl. m. Prahy, 2022).

7.10 Řidič vozidla zdravotnické záchranné služby

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání, ve znění vyhlášky č. 129/2010 Sb., upravuje odbornou způsobilost k výkonu povolání řidiče vozidla zdravotnické záchranné služby. Podle této legislativy musí řidič absolvovat akreditovaný Kurz řidiče vozidla ZZS. Program kurzu zahrnuje minimálně 320 hodin teoretické výuky a nejméně 280 hodin praktického vyučování.

Pro přijetí k ZZS na funkci řidiče je většinou zapotřebí, mimo výše uvedeného kurzu, středoškolské vzdělání (výuční list), řidičské oprávnění skupiny C a praxe v řízení. Vhodná je také znalost místopisu podle sídla ZZS dobrá fyzická zdatnost, která může být v některých krajích na základě vnitřních předpisů ověřena fyzickými testy (ZZS hl. m. Prahy, 2022).

7.11 Etické kodexy složek integrovaného záchranného systému

Jak již bylo naznačeno v kapitole o IZS, tento systém nemá jedno centrální vedení, ale skládá se ze základních a ostatních složek, z nichž každá má své vlastní vedení. IZS je koordinovaný postup jeho složek v přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních pracích. Je zastřešen zejména zákonem č. 239/2000 Sb., o IZS a prováděcími předpisy, ale nenalezneme jeden souhrnný etický kodex s platností pro všechny složky IZS, který by upravoval jednání příslušníků těchto složek v oblasti etiky.

Etický kodex neboli obecné etické ustanovení, má za cíl formulovat žádoucí etické hodnoty a principy pro danou skupinu. Etický kodex je soubor pravidel a zásad, podle kterých daná skupina jedná s cílem vyvarovat se neetického jednání (Janoušková, Nedělníková, 2008).

Antušák definuje etický kodex nebo kodex chování jako systematicky vytvořený soubor norem a předpisů, které vymezují a regulují vztahy mezi členy společenství a specifikované mravní zásady uvádějí v praxi. Etické kodexy dělí na závazné (podepisují se) a nezávazné (2009).

Příkladem závazného kodexu může být služební slib, který je v rámci IZS využíván HZS ČR a PČR a zní: „Slibuji na svou čest a svědomí, že při výkonu služby budu

nestranný a budu důsledně dodržovat právní a služební předpisy, plnit rozkazy svých nadřízených a nikdy nezneužiji svého služebního postavení. Budu se vždy a všude chovat tak, abych svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru. Služební povinnosti budu plnit řádně a svědomitě a nebudu váhat při ochraně zájmů České republiky nasadit i vlastní život“.

Pro příslušníky a zaměstnance HZS ČR bylo zpracováno několik verzí etického kodexu, z nichž nejnovější byla vydaná generálním ředitelem HZS ČR 12. května 2020. Etický kodex příslušníka a zaměstnance HZS ČR má za cíl vymezit a podporovat žádoucí standardy chování příslušníků HZS ČR ve vztahu k veřejnosti a k sobě navzájem (Generální ředitelství HZS ČR, 2020).

Podle tohoto etického kodexu má příslušník a zaměstnanec HZS ČR plnit úkoly v souladu s platnými právními předpisy, jednat s vysokou mírou zdvořilosti, ochoty a vstřícnosti. Jednat bez předsudků a nepřipouštět diskriminaci. Respektovat znalosti a zkušenosti spolupracovníků. Dbát na to, aby jeho jednání bylo nestranné. Hospodárně využívat majetku HZS ČR. Příslušník a zaměstnanec by měl předcházet situacím, ve kterých by byl vystaven možnému střetu svého soukromého zájmu. Kodex také připomíná povinnost mlčenlivosti a zákazu protikorupčního jednání, ale obsahuje i další ustanovení (Generální ředitelství HZS ČR, 2020).

Etický kodex PČR uvádí cíle a základní hodnoty příslušníků, kterými jsou: profesionalita, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost, bezúhonnost. Příslušník PČR se zavazuje prosazovat zákony přiměřeným způsobem. Chová se důstojně. Jedná se všemi lidmi slušně, korektně a s porozuměním. Respektuje kulturní a hodnotové odlišnosti menšinových skupin. Zachovává mlčenlivost a odmítá protikorupční jednání. Ve vztahu ke svým kolegům usiluje o partnerskou a otevřenou spolupráci. Dbá na kolegiální a úctu. Dodržuje zásad slušného chování. Chová se bezúhonně i mimo službu. Nese za své činy odpovědnost, apod. (Policie České Republiky, 2022).

Kodexy obou složek jsou pro příslušníky závazné. Pokud dojde k jejich porušení, tak toto chování znamená porušení služební kázně. v případě, že by se příslušník HZS ČR dopustil jednání, které je v rozporu s obecnými pravidly slušného chování, přestože toto jednání není v kodexu výslovně uvedeno, dopustil by se také porušení služební kázně (Generální ředitelství HZS ČR, 2020).

Co se týká zdravotnické záchranné služby, uvádím jako příklad Zdravotnickou záchrannou službu Kraje Vysočina, p.o. (dále jen „ZZS KV“), která prozatím nemá zpracovaný etický kodex a vzhledem k tomu, že tuto složku tvoří více pracovních pozic – lékařský a nelékařský personál, tak je ovlivněna hned několika etickými kodexy zdravotnických pracovníků.

Za nejstarší a doposud funkční považujeme Hippokratovu přísahu, která upravuje etické jednání lékařů. Byla sepsaná na byzantském svitku do tvaru kříže. V dnešní době se používá modernizovaná verze, protože v době vydání nesměly sudovat ženy (Haškovcová, 2002).

Za moderní formu Hippokratovi přísahy je označována Ženevská deklarace vydaná roku 1948 Světovou lékařskou asociací. V tomto roce byl stejnou organizací uveden Mezinárodní kodex lékařské etiky (World Medical Association, 2022).

Dalším etickým kodexem, který vymezuje etiku lékařů, se stal Etický kodex České lékařské komory, jehož nejnovější verze byla vydaná v roce 2007. Tento kodex ukládá lékaři povinnost poskytnout lékařskou pomoc v případech ohrožení života a vážného poškození zdraví. Lékař by měl plnit své povinnosti v situacích veřejného ohrožení a při katastrofách. Lékař nemůže být donucen k takovému výkonu, který odporuje jeho svědomí. Nesmí předepisovat léky k jiným než léčebným účelům. Musí se řídit příslušnými předpisy. Lékař u nevléčitelně nemocných a umírajících účinně tiší bolest, šetří lidskou důstojnost a mírní utrpení. Vůči neodvratitelné a bezprostředně očekávané smrti, nemá být cílem lékařova jednání prodlužovat život za každou cenu. Eutanazie a asistované suicidium nejsou přípustné. Lékař je povinen se dále odborně vzdělávat. Ve vztahu k pacientovi se chová s pochopením, korektně a trpělivě. Nesníží se k hrubému či nemravnému jednání. Nemocného má respektovat jako rovnocenného partnera. Dále upravuje Etický kodex České lékařské komory (2007) vztahy mezi lékaři navzájem a vztahy k nelékařskému personálu.

ZZS KV může využít Etického kodexu sester vypracovaný Mezinárodní radou sester v poslední verzi z roku 2000 a dále platného Etického kodexu zdravotnických pracovníků nelékařských oborů. Ten je platný pro zdravotní sestry, zdravotnické záchranáře a další profese ve zdravotnictví.

Zbývající část základních složek IZS jsou jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany. Tyto jednotky nemají zpracovaný společný etický kodex, a pokud nezpracoval etický kodex zřizovatel jednotky, tak tyto jednotky nemají kodex žádný. Nejvíce se jedná o členy JSDH obce, případně JSDH podniku, kteří svou činnost v jednotce vykonávají dobrovolně (s výjimkou JPO II, kde členové mohou vykonávat činnost jako své hlavní nebo vedlejší zaměstnání – viz kapitola o jednotkách požární ochrany), ale může se jednat také o profesionální hasiče – hasičský záchranný sbor podniku. Bez zpracovaného etického kodexu vykonává funkci většina členů JSDH.

Zajímavostí je vznik Sboru dobrovolných hasičů Velvary, okres Kladno, nejstaršího českého sboru dobrovolných hasičů. Sbor byl založen na základě iniciativy velvarského měšťana Karla Krohna roku 1864. v druhé polovině 19. století bylo ve Velvarech vydáno Hasičské desatero, které je soupisem etických norem chování člena sboru dobrovolných hasičů. Na Hasičské desatero se mnohé sbory, potažmo i jednotky sborů odkazují dodnes (Šulc, 2022).

Hasičské desatero

1. Nehledej v dobrovolném sboru hasičském ni zisku, ni slávy, nýbrž jen povinnosti bratrské pomoci v neštěstí.
2. Jsi-li hasičským dobrovolníkem, buď jim celou duší a celým tělem, nemáš-li dobré vůle, nejsi dobrovolníkem a jsi dobré věci na obtíž.
3. Buď obětavý a statečný, ale jednej vždy s rozvahou, zbytečně nevydávej se v nebezpečí a dbej v činnosti hasičské svého zdraví.
4. Jsi-li činovníkem, nevypínej se nad jiné, ale pamatuj, že ti, kteří tě zvolili, očekávají od tebe činnost zvýšenou a všechny přednosti těla i duše.
5. Bratry a sestry své považuj za rodné, jsi-li vzdělanější, nepohrdej jimi, ale hled' se jich povznést.
6. Pamatuj, že na hasičském dobrovolníku se žádá povaha přímá, šlechetná a vlastenecká, v pospolitém jednání počestná a vlídná.
7. Užitečnost hasičského zřízení dokazuje se lépe skutky než slovy, ale zájmy hasičské dlužno vždy a všude slušným způsobem hájit.
8. Nevyvolávej ve spolku různic, sporů a pohoršení, ale přičiň se kvůli dobré věci, abys všelijaké neshody přátelským způsobem zamezil nebo usmířil.

9. Máš-li, na sobě čestný stejnokroj hasičského dobrovolníka, pamatuj, že nevhodným způsobem a chováním nezpůsobíš hanbu jen sobě, ale zřízení, jehož odznak nosíš.
10. Jsi-li členem hasičské dobrovolnosti, pak se tímto desaterem říd' a pak budeš dobrým hasičským dobrovolníkem (Šulc, 2022).

8 Cíle práce

Diplomová práce se věnuje tématu etiky z pohledu složek integrovaného záchranného systému. Nejprve došlo k formulaci cílů. Cíle byly následně převedeny do konkrétní podoby jednotlivých výzkumných otázek, které povedou právě k naplnění cílů.

Cílem teoretické části diplomové práce je podat čtenáři obecný vhled do historie etiky od starověku až po novověk a především uvést základní přístupy a pojetí etiky. Dále pak popsat IZS, jeho funkci a složky. Teoretická část také podává informace o členech a příslušnících IZS, o jejich činnosti a podmínkách přijetí a zahrnuje také informace o etických kodexech. Teoretická část čerpá z dostupné odborné literatury a online zdrojů.

Praktickou část práce tvoří kvalitativní výzkum. Cílem praktické části je zjistit, zda příslušníci IZS s působností v Kraji Vysočina považují etický kodex své organizace za dostatečně zpracovaný. Dalším cílem je zjistit, zda příslušníci IZS v Kraji Vysočina jednají v souladu s etickým kodexem.

Pro dosažení cílů práce je nezbytné zodpovězení dvou výzkumných otázek, které znějí:

- Co chápou příslušníci IZS pod pojmem „etika“?
- Jakou roli hraje v profesní praxi příslušníků IZS etický kodex své organizace?

9 Metodika výzkumu a soubor respondentů

Pro sběr dat bylo zvoleno dotazníkové šetření. Dotazník obsahoval celkem 24 otázek a tvořily ho otázky uzavřené (19), polouzavřené (2) a otevřené (3). Pro kompletnost diplomové práce uvádím dotazník v příloze č. 1.

Prvních šest otázek sloužilo k poskytnutí faktografických údajů. Následující otázky mapovaly dané okruhy výzkumných otázek třetího záměru.

Respondenty se stali zaměstnanci Zdravotnické záchranné služby Kraje Vysočina (dále jen „ZZS KV“), příslušníci Policie České republiky služebně zařazení pod velení Krajského ředitelství policie Kraje Vysočina (dále jen „PČR KV“), příslušníci Hasičského záchranného sboru Kraje Vysočina (dále jen „HZS KV“) a členové jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany působících na Vysočině.

Respondentům byl rozeslán elektronický odkaz, po jehož otevření bylo možné odpovídat na otázky v elektronické formě. Velení PČR KV, HZS KV a vedení ZZS KV s provedením dotazníkového šetření souhlasilo a danou iniciativu podpořilo další distribucí mezi jednotlivé příslušníky IZS.

S prosbou o vyplnění dotazníku a rozšíření mezi další členy byli též osloveni vedoucí městské policie ve městech: Havlíčkův Brod, Žďár nad Sázavou, Třebíč, Chotěboř, Nové Město na Moravě, Jihlava, Telč, Moravské Budějovice, Velké Meziříčí, Velká Bíteš, Světlá nad Sázavou. Dále byli požádáni organizace: Český červený kříž se sídlem v Jihlavě, Vodní záchrannou službu ČČK Třebíč, Záchrannou brigádu kynologů Vysočina, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Vedoucí oddělení IZS a služeb HZS KV územních odborů: Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč, Žďár nad Sázavou mi pomohli a rozeslali elektronický dotazník mezi velitele JPO II, JPO III, JPO IV a JPO v po příslušných územních odborech.

Dotazník byl navrácen od **379 respondentů**. Z toho bylo 115 příslušníků PČR KV, 102 příslušníků HZS KV, 81 zaměstnanců ZZS KV, 68 členů jednotek požární ochrany a 12 respondentů se přihlásilo jako členové ostatních složek IZS.

Výzkumné šetření probíhalo od 1. 6. 2022 do 10. 7. 2022. Pomocí dotazů na personální oddělení jednotlivých složek IZS bylo zjištěno, že v Kraji Vysočina působí 1363 příslušníků PČR ve služebním poměru. Z toho 1190 mužů a 173 žen. HZS KV zaměstnává ve služebním poměru 603 mužů a 55 žen, celkem 658 příslušníků. ZZS má na Vysočině 361 zdravotnických pracovníků. Z toho 125 žen a 236 mužů. Počty členů JPO na Vysočině jsou následující: JPO II 276, JPO III 2 536, JPO IV 210, JPO V 8 282, JPO VI 152. Celkový počet členů ostatních složek IZS není znám.

Po otevření elektronického odkazu, vypracovalo dotazník **379 respondentů**. Počet zobrazení dotazníku bez vyplnění údajů dosáhl 231 návštěv. Protože se celkový počet návštěv rovnal číslu 592, činí celková úspěšnost vyplnění po otevření souboru **64 %**.

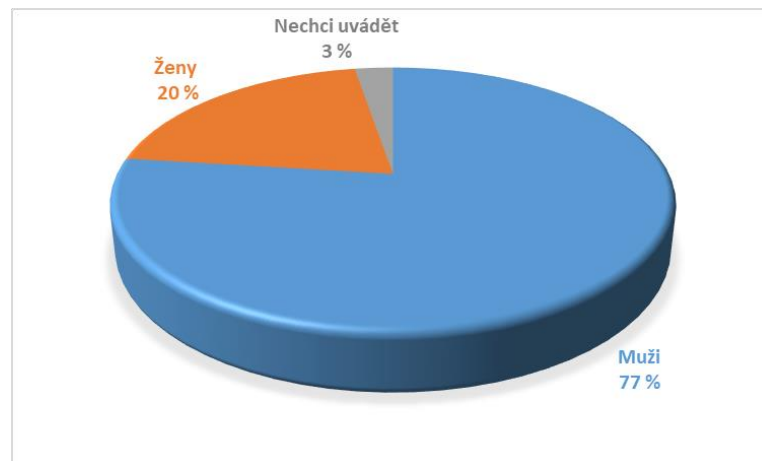
10 Výsledky výzkumu

Tato kapitola obsahuje analýzu výsledků dotazníkového šetření. Výsledky jsou uvedeny chronologicky ve stejném pořadí, jak byly položeny otázky v dotazníku. Díky analýze dat dojde k zodpovězení jednotlivých výzkumných otázek a tím k naplnění cílů a záměru.

Vzhledem k množství statistických dat, jsem pro jejich analýzu zvolil program Microsoft Excel.

Otázka č. 1 Pohlaví

Převážnou část souboru respondentů tvořili muži. Jejich počet byl 292. Žen se zúčastnilo 77 a 10 respondentů uvedlo, že pohlaví nechce uvádět. Vzhledem k nízkému zastoupení žen ve složkách IZS je tento výsledek očekávatelný.



Obrázek 1 Rozdělení respondentů podle pohlaví

Otázka č. 2 Věk

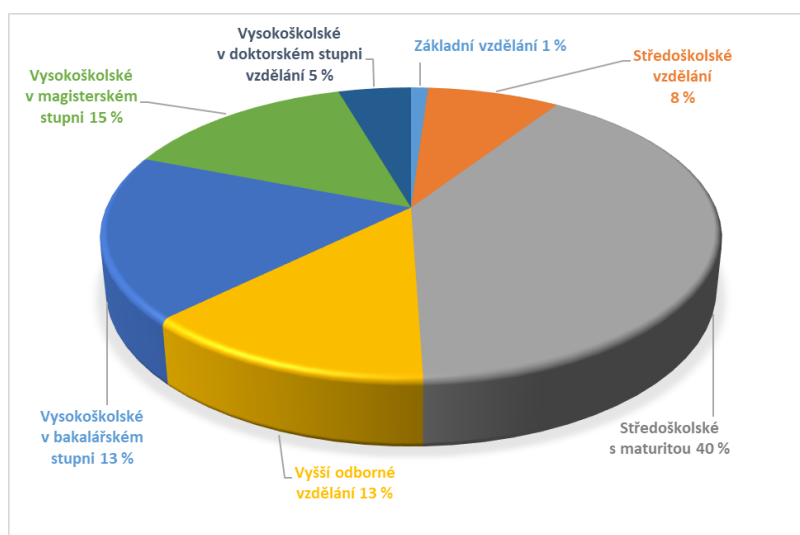
Muži mohou mít odlišné názory na etiku než ženy. Stejně tak se může měnit pohled na etické otázky v různých fázích života člověka, proto bylo nezbytné zeptat se respondentů na jejich věk. Rozdělil jsem je, pro lepší přehlednost, do pěti věkových kohort.

Tabulka 6 Rozdělení respondentů podle věku.

Věkové skupiny	Odpovědi	Podíl
a) 18 – 25 let	33	9 %
b) 26 – 35 let	106	28 %
c) 36 – 45 let	116	31 %
d) 46 – 55 let	84	22 %
e) nad 55 let	39	10 %

Otázka č. 3 Dosažené vzdělání

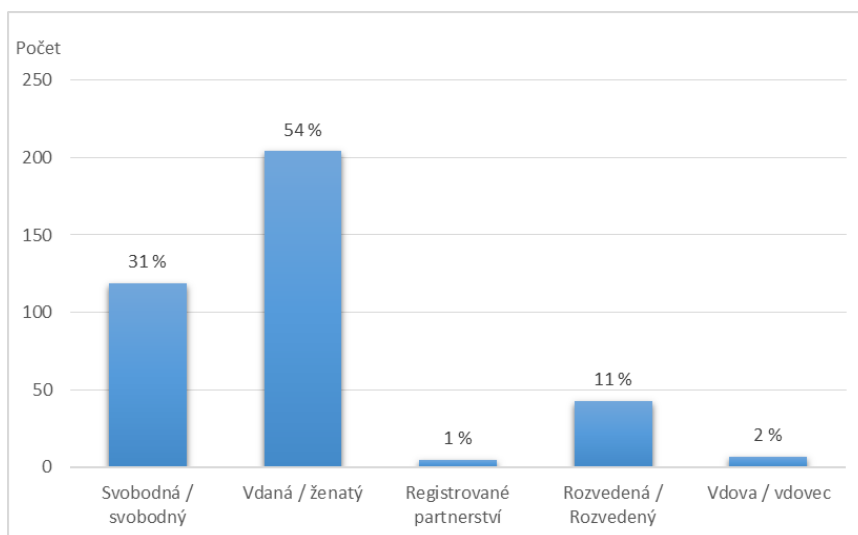
Další faktor, mimo pohlaví a věku respondentů, který ovlivňuje jejich názory je vzdělání. Třetí otázkou jsem se ptal příslušníků IZS na nejvyšší dosažené vzdělání. Respondenti měli za úkol rozdělit se podle nejvyššího dosaženého vzdělání do kategorií: základní vzdělání, středoškolské vzdělání, středoškolské s maturitou, vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské v bakalářském stupni, vysokoškolské v magisterském stupni a vysokoškolské v doktorském stupni vzdělání.



Obrázek 2 Rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Otázka č. 4 Rodinný stav

Tato otázka se zaměřila na rodinný stav příslušníků IZS. Nejvíce respondentů se zařadilo do kategorie vdaná/ženatý s počtem 204 odpovědí. Za svobodných se označilo 119 respondentů. Rozvedených bylo 43. Do kategorie vdova/vdovec spadalo 7 osob a k registrovanému partnerství se přihlásilo 5 respondentů.

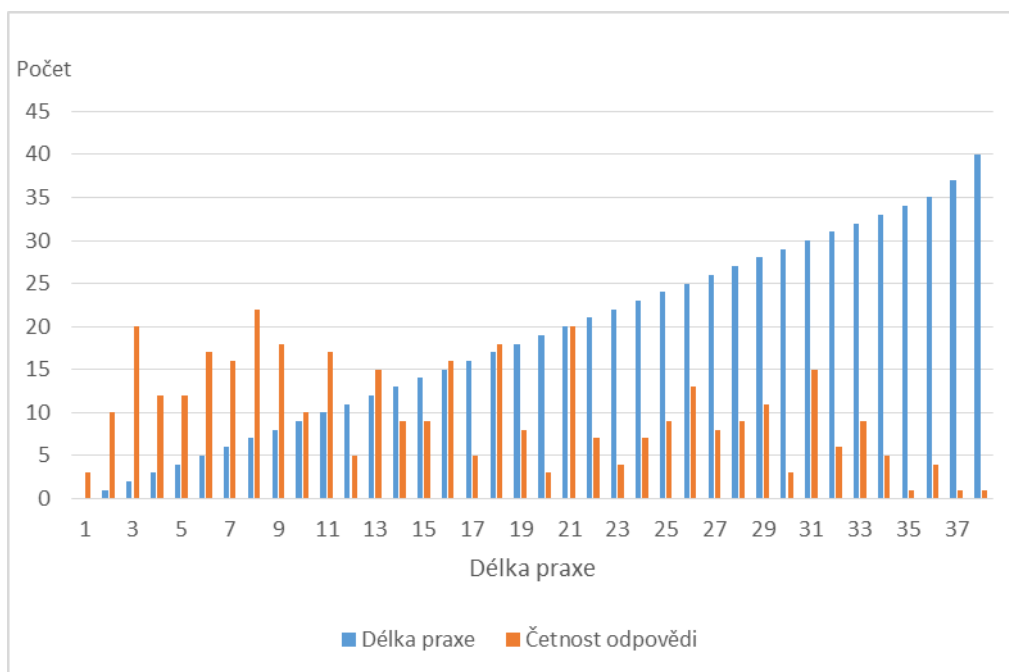


Obrázek 3 Rozdělení respondentů podle rodinného stavu.

Otázka č. 5 Délka praxe

Tato otázka sloužila ke zjištění délky praxe příslušníků IZS. Respondenti uváděli délku své praxe doplněním číslovky do otevřené otázky. Předem byli seznámeni s pokynem, aby uvedli dobu své převažující (hlavní) praxe. Pokud se jednalo např. o příslušníka HZS KV – profesionálního hasiče, který zároveň působí jako člen JPO obce na základě dobrovolnosti, tak příslušník uvedl počet odsloužených let u HZS KV. Data o délce praxe respondentů zobrazuje tabulka č. 8. Jedna odpověď obsahovala chybnou hodnotu.

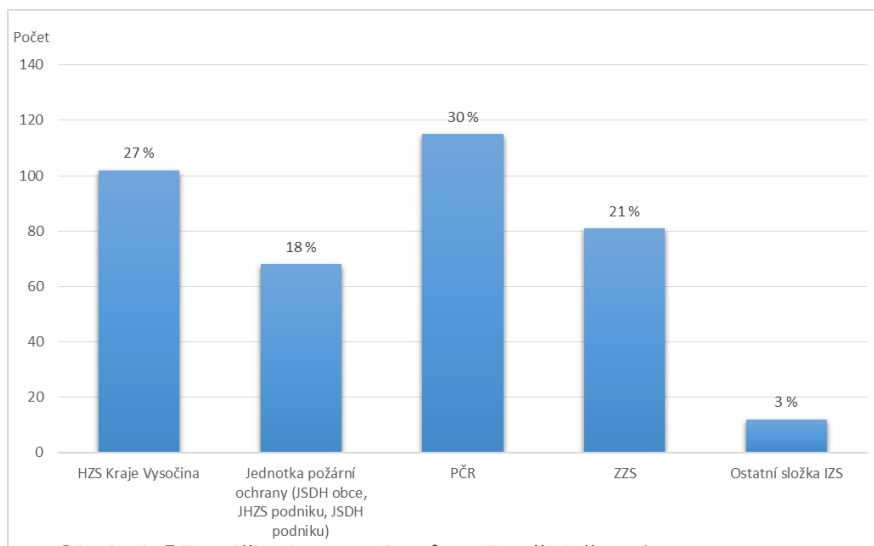
Minimální hodnotou se stala 0 (ne celý rok). Maximální hodnota dosáhla čísla 40. Aritmetický průměr se rovnal 15,08. Medián byl 14 a modus 7.



Obrázek 4 Rozdělení respondentů podle délky praxe.

Otázka č. 6 Zařazení do složky IZS

V otázce číslo 6 respondenti označovali složku IZS, do které patří. Nejpočetnější základní složku IZS v Kraji Vysočina tvoří jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany. k těmto JPO se přihlásilo 68 respondentů. Velmi početnou složkou IZS na Vysočině je PČR KV. k této složce se přihlásilo 115 respondentů. Počet respondentů z HZS KV činil 102 a ze ZZS KV 81. Nejmenší počet respondentů se přihlásilo k variantě – ostatní složka IZS. Příslušnost nebyla uvedena v 1 případě.

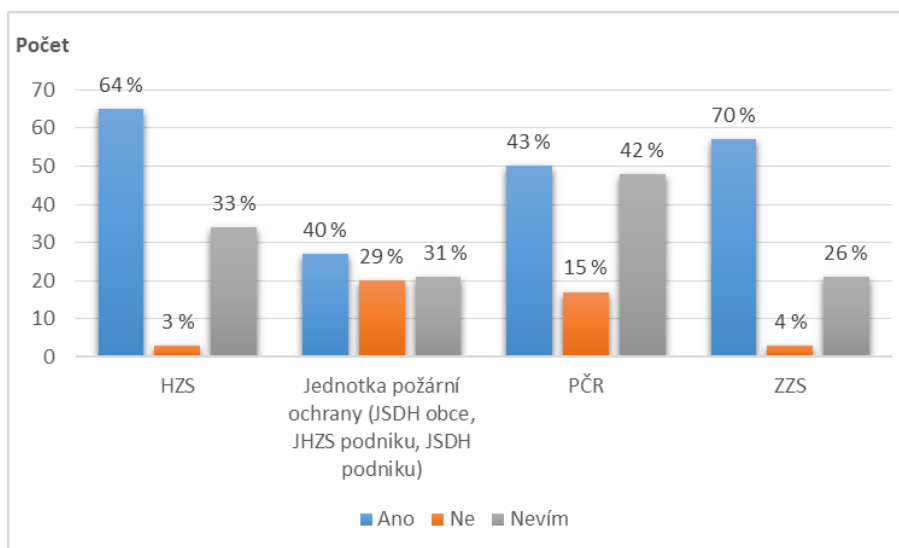


Obrázek 5 Rozdělení respondentů podle příslušnosti

Otázka č. 7 Zpracování etického kodexu pro výkon praxe

Sedmá otázka zjišťovala, zda je pro výkon praxe respondentů zpracován etický kodex. Odpověď ano uvedlo 208 osob (55 %). Ne označilo 46 respondentů (12 %) a možnost nevím zvolilo 125 příslušníků IZS (33 %).

Zajímavější informace zjistíme při pohledu na odpovědi z pohledu jednotlivých složek IZS, které nalezneme v obrázku č. 5.



Obrázek 6 Odpověď respondentů na otázku, zda je pro výkon jejich praxe zpracovaný etický kodex? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.

Příslušníci HZS KV ve značné míře správně uvedli, že etický kodex je pro tuto složku zpracovaný. Jedna třetina dotázaných příslušníků uvedla možnost nevím.

Obdobně vysoká informovanost se ukázala u ZZS KV. v tomto případě se jedná o organizaci, která nemá zpracovaný vlastní etický kodex. Tuto funkci zajišťují etické kodexy zpracované pro jednotlivé profese (Etický kodex lékařů České lékařské komory, Etický kodex sester, Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů.

Odlišná situace nastala u příslušníků PČR KV. Ze 115 respondentů jich 65 (57 %) o etickém kodexu neví nebo se domnívají, že pro jejich povolání není zpracovaný.

Situace u JPO je komplikovaná. Pro jednotky není zpracovaný jednotný etický kodex. Celkem 27 respondentů (43 %) uvedlo, že jejich jednotka etický kodex má. Jedná se o vlastní etický kodex jednotky nebo se členové jednotky řídí pravidly Hasičského desatera, které je původně sestaveno pro členy SDH. Velká část členů JPO o etickém kodexu neví. Tuto část tvoří 21 členů (31 %).

Přestože soubor respondentů ostatních složek je malý, uvádím zde některé informace pro dokreslení dat této otázky, poté se budu věnovat základním složkám.

Příslušníci městských policí na Vysočině v 5 případech z 8 uvedli, že je pro výkon jejich profese zpracován etický kodex. Z těchto příslušníků se 4 domnívají, že etický kodex jejich organizace je dobře zpracován.

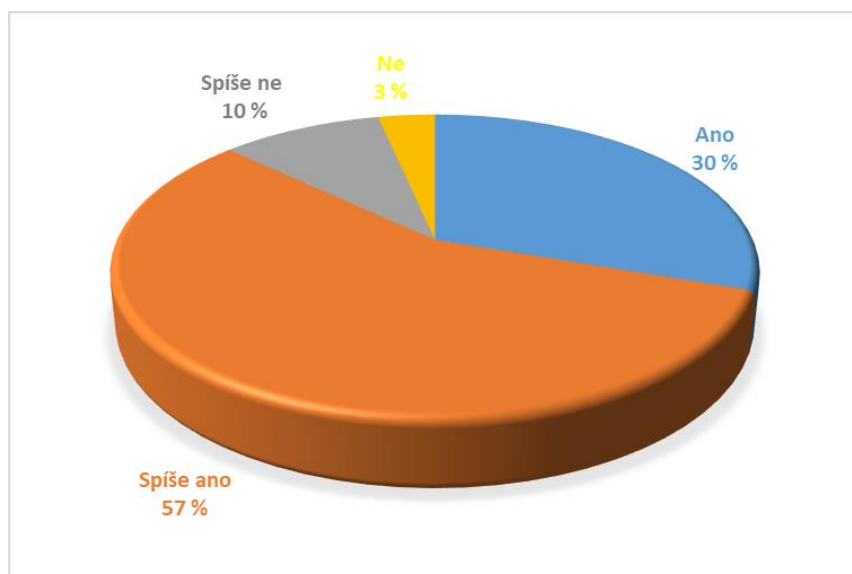
Výzkumu se zúčastnili 2 členové Záchrané brigády kynologů kraje Vysočiny. Oba shodně uvedli, že pro jejich profesi je zpracován etický kodex a pokládají ho za dobře zpracovaný. Člen Vodní záchranné služby ČČK Třebíč potvrdil existenci etického kodexu. Na otázku, zda je podle něj etický kodex dobře zpracovaný odpověděl spíše ano.

Otázka č. 7 sloužila jako rozřazovací. Pokud respondent odpověděl ano na otázku, zda je pro výkon jeho profese zpracován etický kodex, automaticky se mu zobrazily dvě otázky – myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný a dodržíte pravidla etického kodexu? v případě záporné odpovědi nebo odpovědi nevím, respondent automaticky pokračoval vyplněním otázky č. 10. Co by měl etický kodex především obsahovat?

Otázka č. 8 Je etický kodex dostatečně zpracovaný?

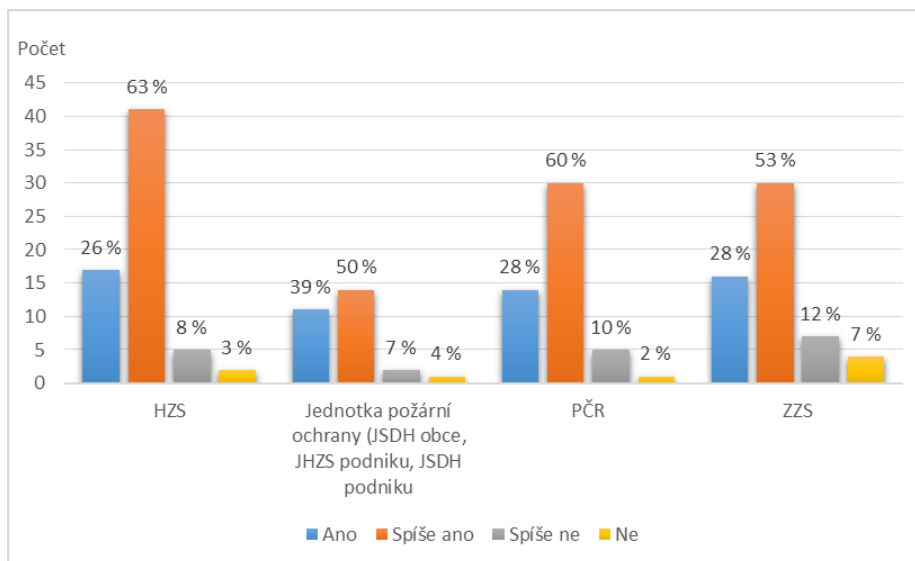
Tato otázka, jak již bylo uvedeno, je navazující na otázku č. 7 a zjišťuje, zda respondenti pokládají etický kodex za dostatečně zpracovaný.

Na tuto otázku odpovědělo celkem 208 respondentů. Příslušníci IZS uvedli možnost ano v 63 případech. Odpověď spíše ano zvolilo 118 respondentů. Spíše ne označilo 20 příslušníků a možnost ne 7.



Obrázek 7 Odpověď na otázku. Myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný?

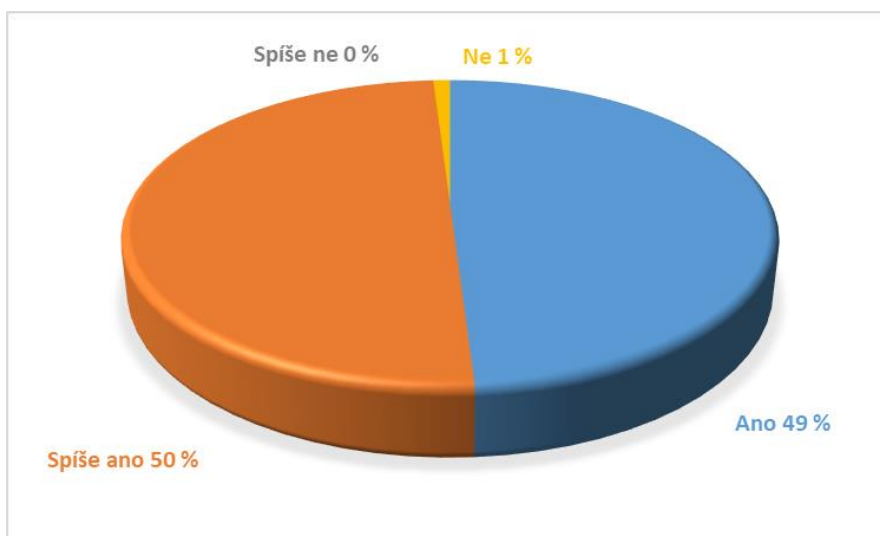
Ke zpracování dat jsem použil kontingenční tabulku. Výsledkem analýzy se stal graf č. 8, který ukazuje odpovědi ano a spíše ano jako nejvíce využívané. Domnívám se, že etické kodexy jsou podle příslušníků IZS dostatečně zpracované. Za zmínku stojí součet negativních odpovědí u zaměstnanců ZZS KV. Celých 19 % respondentů, kteří znají etický kodex potřebný pro výkon svého povolání u ZZS KV se domnívá, že kodex není dostatečně zpracován. Zde se hodí znovu upozornit na fakt, že ZZS KV nemá zpracovaný etický kodex své organizace a zaměstnanci se řídí etickými kodexy podle výkonů své funkce (Etický kodex lékařů České lékařské komory, Etický kodex sester, Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů).



Obrázek 8 Odpověď na otázku: Myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.

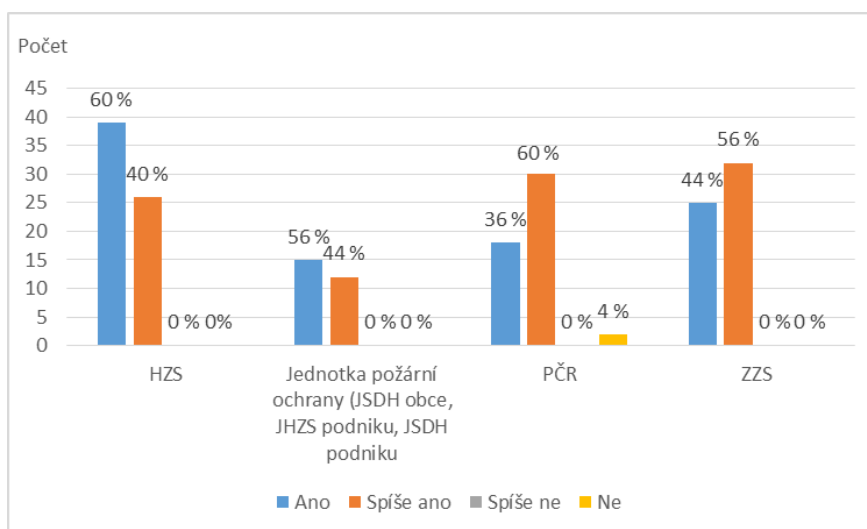
Otázka č. 9 Dodržení pravidel etického kodexu

Tato otázka, stejně jako předchozí, se zobrazila k vyplnění pouze respondentům, kteří znají etický kodex pro výkon své praxe v IZS. Zodpovědělo ji celkem 208 respondentů. Na otázku, zda příslušníci IZS dodržují pravidla etického kodexu, odpovědělo ano 103 respondentů, shodný počet 103 uvedlo spíše ano, spíše ne neoznačil žádný dotazovaný a odpověď ne zvolili 2 respondenti.



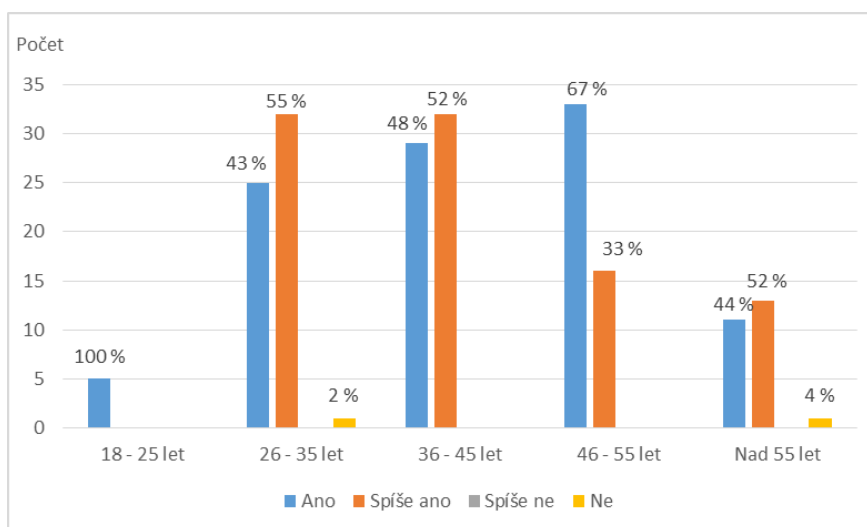
Obrázek 9 Odpověď na otázku: Dodržujete pravidla etického kodexu?

Po rozřídění dat pomocí kontingenční tabulky jsem vytvořil graf, obrázek č. 9, který zobrazuje vztah respondentů k dodržování pravidel etického kodexu. Odpověď ne zvolili pouze příslušníci PČR KV.



Obrázek 10 Odpověď na otázku: Dodržujete pravidla etického kodexu? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.

Dodržování etického kodexu podle věku respondentů zobrazuje následující graf. Z něj můžeme vyvodit jednu pozitivní informaci – žádný příslušník a člen IZS v nejmladší kategorii neuvedl, že nedodržuje etický kodex.



Obrázek 11 Odpověď na otázku: **Dodržujete pravidla etického kodexu?** Rozděleno podle věku respondentů.

Otázka č. 10 Co by měl etický kodex především obsahovat

V této otázce se mohli respondenti rozepsat až do množství 500 znaků. Většina z nich volila jednoslovnou odpověď, případně krátkou větou. Otázku č. 10 vyplnilo celkem 190 respondentů, z nichž bylo 66 příslušníků HZS KV (35 %), 40 členů JPO (21 %), 47 příslušníků PČR KV (27 %) a 37 zaměstnanců ZZS (19 %). Odpovědi respondentů uvádím v následujících tabulkách podle jejich zařazení do složek IZS. Odpovědi předkládám v abecedním pořadí bez jazykové a významové korekce. Ve formě, v které byli respondenty zapsány.

Tabulka 7 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi HZS.

HZS Kraje Vysočina
....
Být dobrým člověkem
Čestné jednání
empatie
Filosofie zaměřující se na morální nastavení hodnot v lidské společnosti.

Chování
Chování dle zásad určité sociální skupiny
Chování podle vzorů ,které uznává společnost za prospěšné a slušné.
Chovat k druhým tak, jak chci aby se chovali oni ke mě
Jeden ze základů dobře fungujícího týmu
jedna z disciplín filozofie
konkrétní postup chování
lidské konání v mezilidských vztazích
Mrav (6x)
mravnost
nauka o chování, pravidla chování
Nauka o tom, jak se chovat správně, ne ve smyslu etikety, ale s ohledem na morálku
Nebylo by lepší místo těchto blbostí vypracovat práci, která Vašemu okolí něco dá? Která Vás někam posune a ukáže, že Vaše studium nebyl ztracený čas? Myslíte, že kromě Vás a Vašeho vedoucího práce a hodnotitele bude Vaše práce někoho zajímat???
nejdůležitější vlastnost člověka
Nic
odpovědné jednání jednotlivce v rámci společnosti
Ohleduplnost (2x)
Pravidla chování (2x)
Pravidla chování člověka ke svému okolí a naopak.
pravidla slušného chování včetně mantinelů,kde by se chování mělo pohybovat
Problematika zabývající se interakci lidského chování v různých situacích a různými profesemi...
přístup k životu a lidem
samozřejmost
slušné jednání
slušnost (5)
slušnost chování
slušnost, empatie, vzájemné vztahy
slušnost, ohleduplnost, vstřícnost

Slušnost, respekt, odvaha, asertivita
Slušnost, vstřícnost, zodpovědnost
slušnost, zodpovědnost, úcta
snaha o normativu společensky morálního chování, dnes spíše chápána jako nauka
Soubor jednání a vystupování vůči ostatním
soubor norem a pravidel i nepsaných, které by měl člověk dodržovat
Soubor norem chování lidí
soubor norem společenského chování ve smyslu nečiň druhým to, co nechceš aby nebylo činěno tobě. Etika (např.lékařská) by měla chránit život a zdraví člověka, stanovovat společenské normy
soubor norem, jak by se měl člověk chovat
soubor pravidel dle svého vědomí a svědomí.
soubor slušného chování a vystupování vůči ostatním, zachovávání důstojnosti
soubor zásad mravního chování
společensky a mravně vhodné chování, ohleduplné k sobě i ostatním
Správné chování ve správném místě a ve správné chvíli
Správné lidské jednání
Správné rozlišení dobra a zla.
teorie morálky
Věda, která zkoumá slušné jednání
vhodné chování
Vzornost, slušnost, moudrost

Tabulka 8 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi JPO.

Jednotky požární ochrany (JSDH obce, JHZS podniku, JSDH podniku)
etika = morálka
Etika soubor pravidel jednání, chování zejména z morálního hlediska, společenské hodnoty
Hovno
chování
chovat se dobře

chovat se mravně
Chovat se správně, abych se za svoje činy nemusel stydět.
Kodex slušného chování
Morálka, jak jednat s druhými
Morálka..
mrav
Mravní zásady a principy
nic
Ohleduplnost (3x)
Slušné chování
Slušné vystupování a chování k druhým.
Slušné vystupování, soucítění s poškozenými při zásahu.
Slušnost (4x)
Slušnost ohleduplnost
slušnost, poctivost,..
slušný člověk
soubor pravidel pro vzájemné slušné jednání
Sounáležitost
Společenská norma
úcta
Umět se slušně chovat ke všem lidem a ve společnosti vůbec
Věci, které jsou vlastně na řízovány někým, co o tom pomalu nemá ani páru.
Vystupování a prezentování sebe sama a složky kterou zastupuji
základní pravidlo
Zdvořilost
zvyk jednat slušně

Tabulka 9 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi PČR.

PČR Kraj Vysočina
-
.

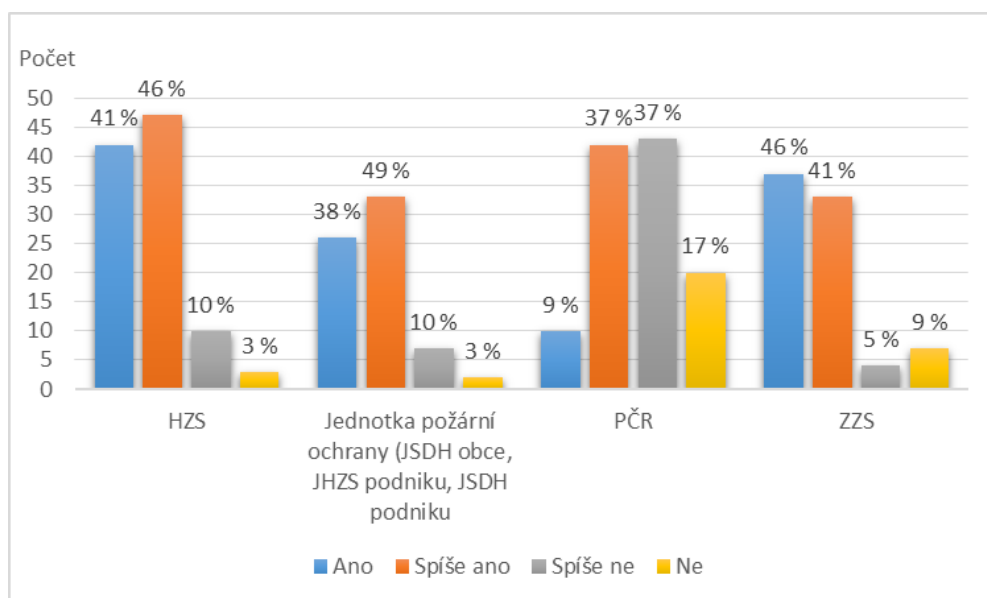
..
:)
Cit pro chování
chovat se dobře
Chovat se slušně
chovat se správně
Jakési zkoumání lidských hodnot a principů, na základě kterých funguje mezilidské chování každého jednotlivce ve společnosti.
Morálka (4x)
mrav
mravnost (3x)
nevím
nic (3x)
nic potřebného
Pravidla chování
pravidla slušného chování
slušné chování
Slušné vystupování
slušnost (3x)
Soubor společenských norem upravující jednání člověka ve společnosti.
Soubor pravidel
teorie o lidském jednání, chování
Věda o slušnosti
věda o vhodném chování lidí
věda slušnosti lidí
vzorec chování
zodpovědné jednání
zpracovaná norma pro chování

Tabulka 10 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi ZZS.

ZZS Kraje Vysočina
gz
je filozofická disciplína - teorie morálky
Jednání podle společenských norem
Morálka (2x)
mravní jednání
Mravnost (4x)
Něco, co spousta lidem schází !!!!
Neustálé hledání dobrého, empatického jednání.
nic
nudu
obor filozofie
Odpovědné, vhodné jednání, ale také část filozofie, která zkoumá lidské jednání a postoje – jejich mravní základ.
ohleduplnost
pravidla chovat se ke všem stejně v rámci slušnosti
pravidla chovat se ke všem stejně v rámci slušnosti
Slušné chování
Slušné chování, respektování druhých
slušnost (5x)
slušnost a respekt k ostatním
Teď už nic
Teorie morálky
teorie slušného jednání
teorie vhodného chování
věda o slušném chování
věda o správném lidském chování
zkoumání mravů

Otázka č. 11 Důležitost etického kodexu pro výkon Vaší praxe v IZS

Touto otázkou jsem zjišťoval, jestli respondenti považují etický kodex za důležitý pro výkon praxe v IZS. Otázku zodpovědělo celkem 366 příslušníků základních složek IZS. Možnost ano zvolilo 121 (32 %) příslušníků, spíše ano označilo 160 (42 %) respondentů, spíše ne dalo 65 (17 %) a 33 (9 %) odpovědělo ne. Vzhledem k výrazné nadpoloviční většině kladných odpovědí se domnívám, že respondenti považují etický kodex za důležitý. Jedinou výjimku tvoří PČR. Příslušníci této složky nepovažují etický kodex za důležitý. Dokládá to následující graf. Výsledek může souviset s prací PČR jako je udržení veřejného pořádku, dopadení pachatele, vzetí do vazby, udílení pokut a další. PČR působí v řadě těchto případů jako represivní složka. Tato činnost je od PČR neodlučitelná a pro mnoho příslušníků tvoří zásadní náplň výkonu povolání, proto respondenti PČR etické kodexy upozadují před činnostmi přímého výkonu služby.

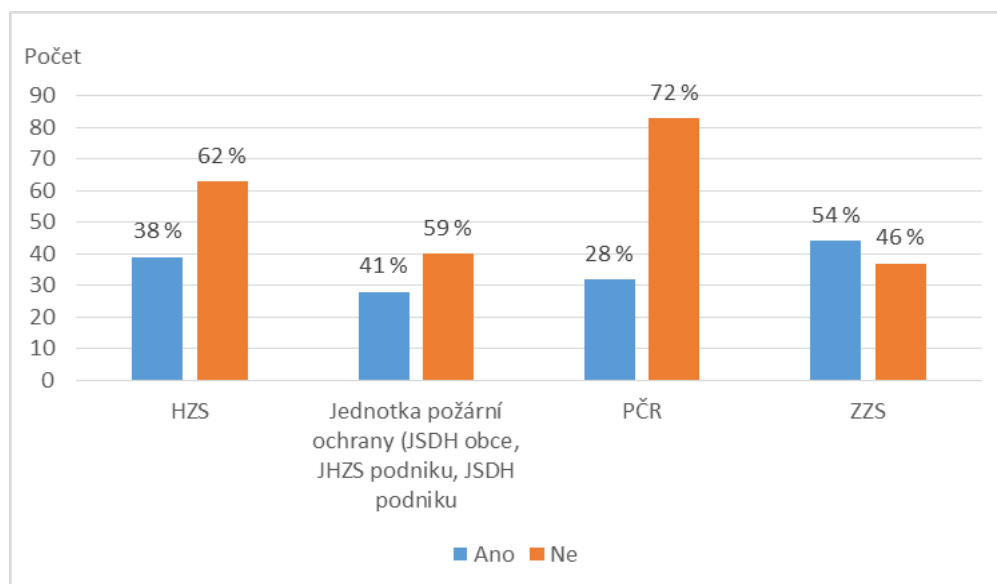


Obrázek 12 Odpověď na otázku: Myslíte si, že je důležitý etický kodex pro výkon Vaší praxe v IZS? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.

Otázka č. 12 Absolvování školení nebo výcviku, které se zabývalo etickým jednáním

Na otázku, zda příslušníci IZS absolvovali školení nebo výcvik, který se zabýval etickým jednáním, odpovídali respondenti následovně: ano uvedlo 148 (39 %), ne zvolilo 231 (61 %) z celkových 379 odpovědí.

Při rozdělení respondentů do složek IZS zjistíme, že většina respondentů se nezúčastnila školení nebo výcviku s obsahem etických témat. Jedinou výjimku tvořili zaměstnanci ZZS KV, kteří ve více než polovině (44 respondentů) potvrdili svou dřívější účast na kurzu s obsahem etiky.

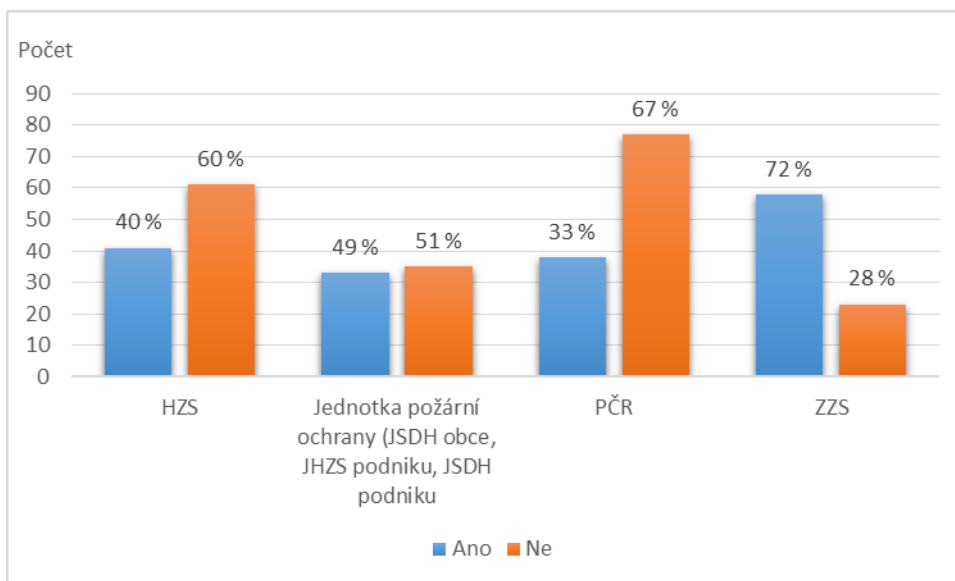


Obrázek 13 Odpověď na otázku: Absolvoval/a jste ve své praxi školení nebo výcvik, který se zabýval etickým jednáním (alespoň část jeho náplně)? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.

Otázka č. 13 Zájem absolvovat kurz zaměřený na etiku

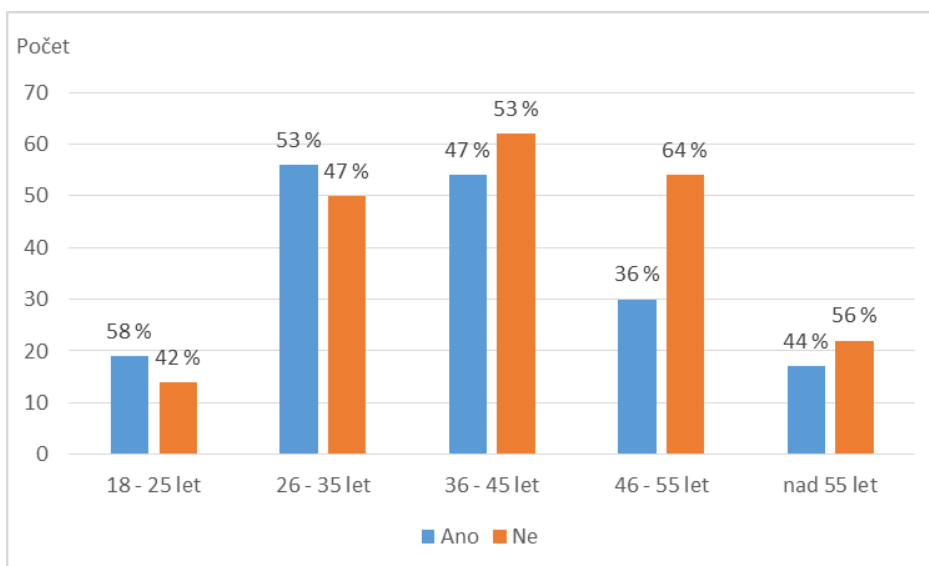
Položením této otázky jsem zjišťoval zájem respondentů o absolvování kurzu, jehož obsah by se zaměřoval na etiku. Z 379 respondentů mělo zájem o kurz s etickými tématy 177 osob (47 %). Nezájem projevilo 202 respondentů (53 %).

Nejnižší zájem o kurz, který se zaměřoval na etiku, byl u příslušníků PČR KV. v 77 případech ze 115 se policisté kurzu zúčastnit nechtěli. Výrazný zájem se neukázal u příslušníků HZZ KV ani u členů JPO. Naopak zaměstnanci ZZS v 58 případech uvedli zájem o kurz, jehož témata se dotýkají etiky.



Obrázek 14 Odpověď na otázku: Máte zájem absolvovat kurz, jehož obsah by byl zaměřen na etiku? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.

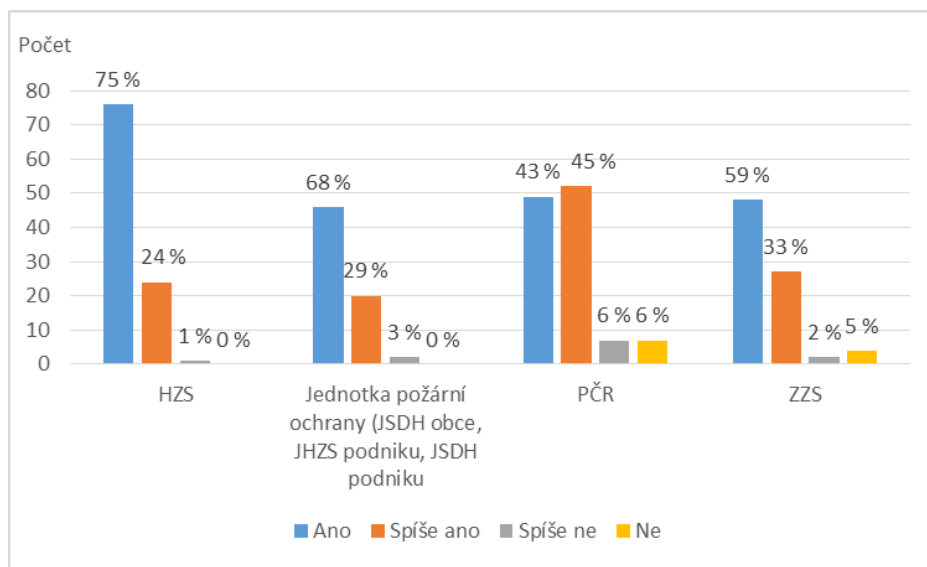
Většina mladých lidí do 35 let uvedla zájem účasti na kurzu. Situace se obrací s věkovou skupinou 36 – 45 let. U této kohorty uvedlo zájem 54 osob (47 %). Nezájem projevilo 62 příslušníků (53 %) U dvou dalších starších věkových skupin byl nezájem ještě výraznější.



Obrázek 15 Odpověď na otázku: Máte zájem absolvovat kurz, jehož obsah by byl zaměřen na etiku? Rozděleno podle věkových skupin respondentů.

Otázka č. 14 Dodržování mlčenlivosti

Touto otázkou jsem zjišťoval, jestli příslušníci IZS v Kraji Vysočina dodržují mlčenlivost. Odpověď ano zvolilo 228 příslušníků (60 %). Spíše ano označilo 128 respondentů (34 %). Spíše ne označilo 12 dotázaných (3 %) a možnost ne se objevila v 11 případech (3 %). v této otázce nejsou patrné významné rozdíly mezi složkami IZS. Příslušníci IZS podle svých slov dodržují mlčenlivost.

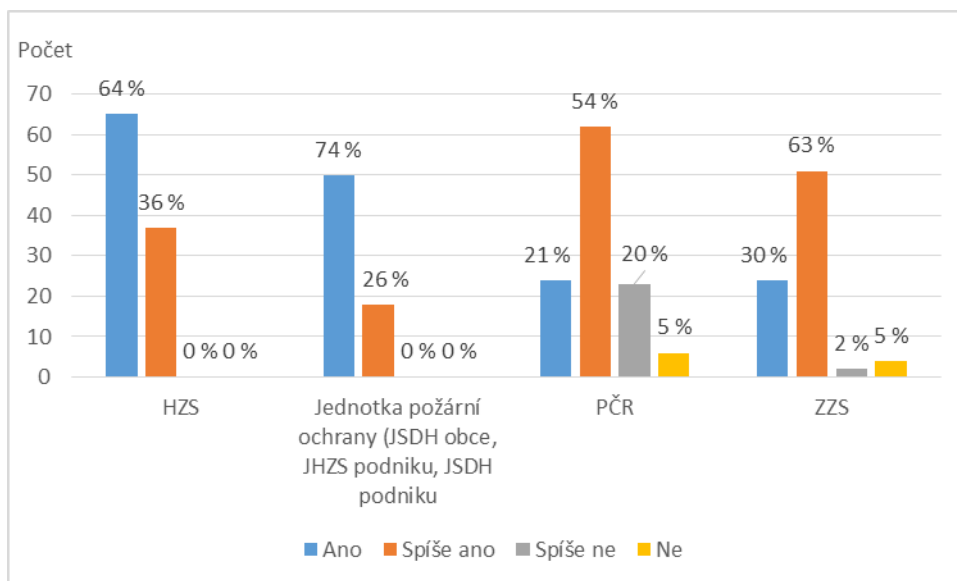


Obrázek 16 Odpověď na otázku: Dodržujete při výkonu Vaší praxe mlčenlivost? Rozděleno podle složek IZS.

Otázka č. 15 Přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí

Položil jsem respondentům otázku, jestli považují svůj přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí za zdvořilý? Ve 170 případech (45 %) z 379 byla odpověď ano. Spíše ano označilo 174 respondentů (46 %). Spíše ne uvedlo 25 příslušníků (7 %) a k odpovědi ne se přiklonilo 10 osob (3 %).

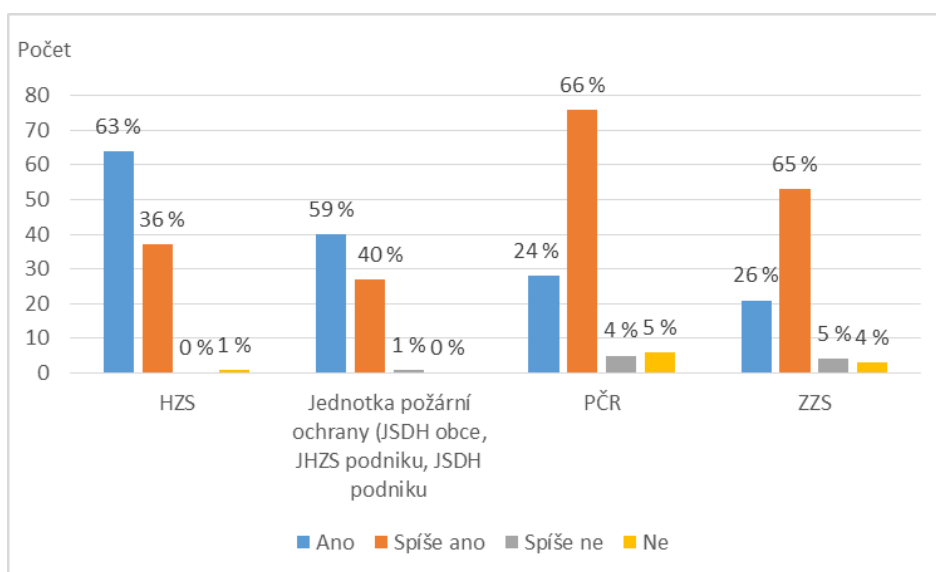
Zajímavostí je, že se nenašel žádný příslušník HZS ani JPO, který by odpověděl spíše ne nebo ne.



Obrázek 17 Odpověď na otázku: Považujete Váš přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí za zdvořilý? Rozděleno podle složek IZS.

Otázka č. 16 Respektování lidských práv

Společným znakem etických kodexů, které se týkají příslušníků a členů IZS, je respektování lidských práv a důstojnost osob. v otázce č. 16 jsem se zeptal respondentů, jestli při výkonu své praxe respektují lidská práva? Výsledky jsou následující: Ano 162 (43 %), spíše ano 197 (52 %), spíše ne 10 (3 %), ne 10 (3 %). Příslušníci HZS KV a JPO uvedli pouze ve dvou případech odpovědi spíše ne a ne.

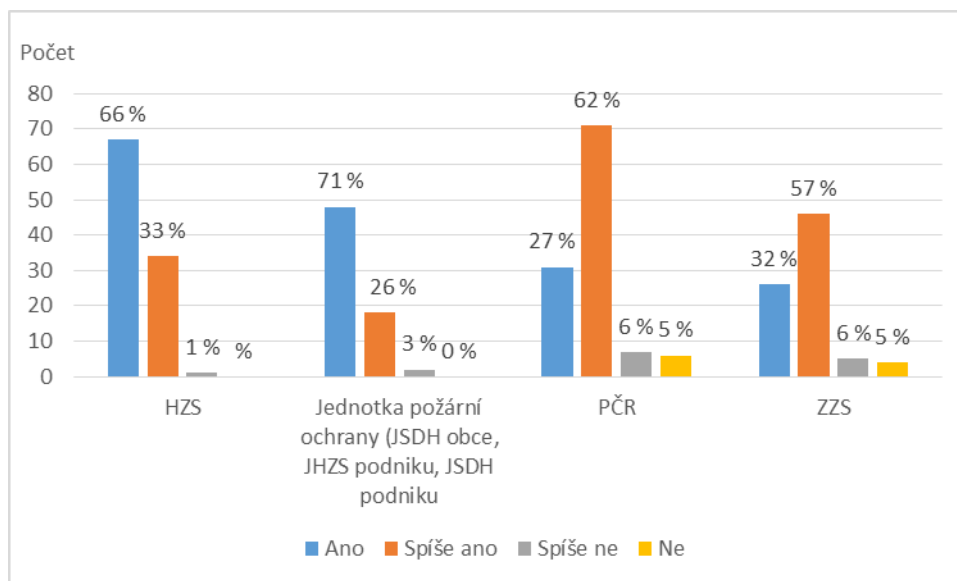


Obrázek 18 Odpověď na otázku: Respektujete lidská práva a důstojnost každého jednotlivce bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, národnost, víru, politické přesvědčení a sociální postavení? Rozděleno podle složek IZS.

Otázka č. 17 Respektování znalostí a zkušeností svých kolegů

Po otázce zkoumající přístup příslušníků k lidským právům mě zajímalo, jestli respondenti respektují znalosti a zkušenosti svých kolegů. Respektování kolegů je dalším společným znakem etických kodexů. Spíše ano respektuje své kolegy 181 respondentů (48 %). Možnost ano označilo 172 příslušníků (45 %). Spíše ne odpovědělo 16 osob (4 %) a odpověď ne byla zvolena 10x (3 %).

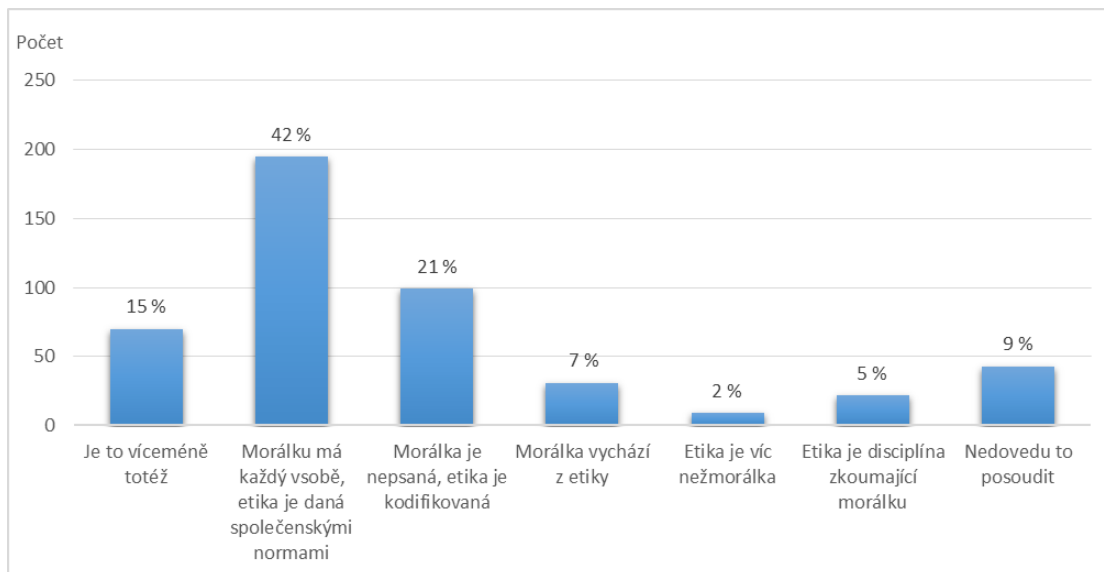
Nejvyšší míru respektu ke kolegům vykazovali příslušníci HZS KV, naopak nejnižší se ukázala u PČR KV.



Obrázek 19 Odpověď na otázku: Respektujete znalosti a zkušenosti svých kolegů? Rozděleno podle složek IZS.

Otázka č. 18 Vnímání vztahu mezi pojmy morálka a etika

Otázky č. 18 – 21 mapují oblasti etiky pohledem příslušníků IZS. v otázce 18 se ptám respondentů, jak vnímají vztah etiky a morálky. Příslušníci složek IZS zde měli možnost uvést více odpovědí. Celkový počet odpovědí dosáhl 469. Nejvíce jich zaznamenala odpověď – morálku má každý v sobě, etika je daná společenskými normami, která dosáhla 195 označení (42 %). Dále se v 99 případech (21 %) respondenti domnívají, že morálka je nepsaná a etika kodifikovaná.

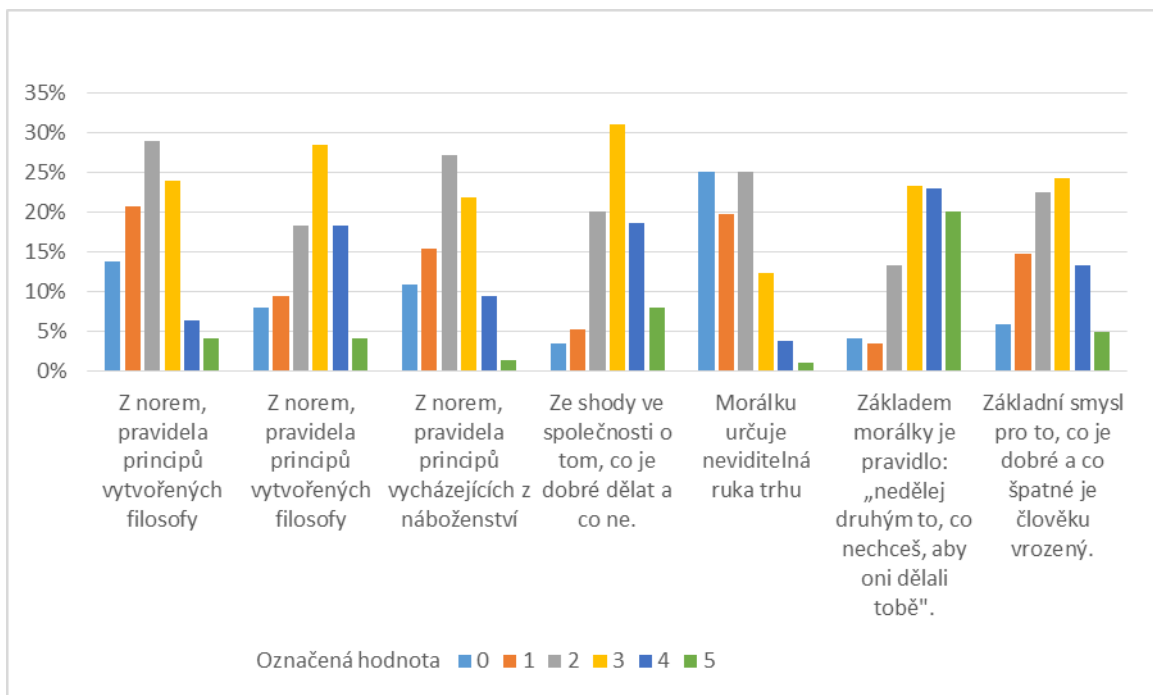


Obrázek 20 Odpověď na otázku: Jak vnímáte vztah pojmů morálka a etika?

Otázka č. 19 Z čeho vychází morálka

Otázkou 19 jsem se tázal respondentů, z čeho podle nich vychází morálka? Dotázaní příslušníci měli za úkol přiřadit čísla podle důležitosti k odpovědím. Nejméně důležitá odpověď se rovnala 0, naopak k nejvýznamnější odpovědi měli respondenti přiřadit 5.

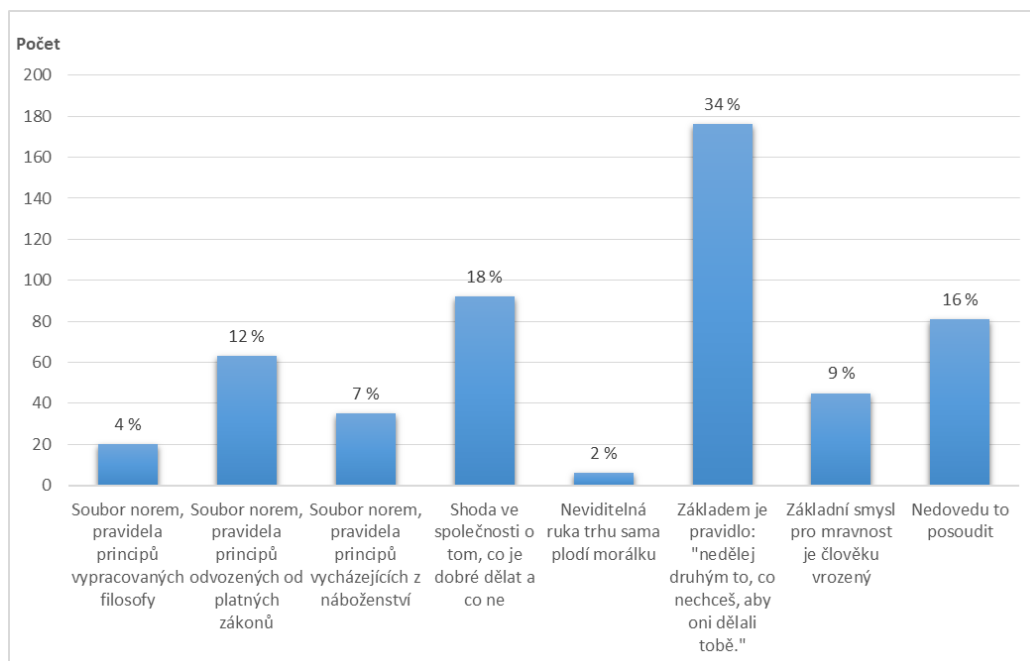
Vzhledem k délce a náročnosti dotazníku při vyplňování jsem ponechal tuto otázku jako nepovinnou. Přesto ji zodpovědělo 283 dotázaných. Nezodpovězena byla v 96 případech.



Obrázek 21 Odpověď na otázku: Z čeho podle Vás vychází morálka?

Otázka č. 20 Co je nejdůležitějším důkazem mravnosti

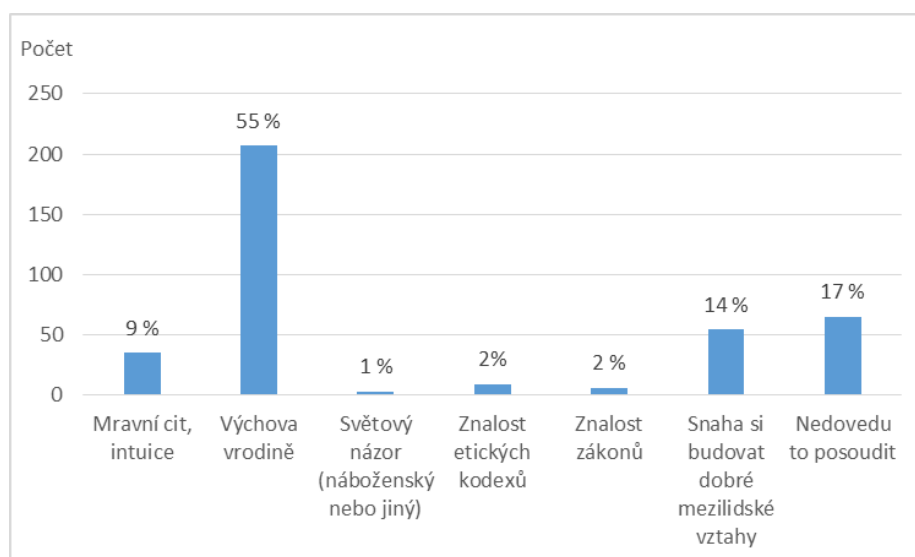
V této otázce jsem se ptal příslušníků IZS, co podle nich tvoří nejdůležitější základ mravnosti (schopnosti rozlišovat dobro a zlo)? Respondenti měli možnost uvést více možností. Celkový počet odpovědí dosáhl počtu 518. Respondenti si myslí, že základem je pravidlo: "Nedělej druhým to, co nechceš, aby oni dělali tobě". Toto byla nejčastější odpověď. Uvedena 176 krát (34 %). Na druhém místě byla možnost: „Shoda ve společnosti o tom, co je dobré dělat a co ne“. Ta byla označena 92 krát (18 %). Příslušníci 81 krát (16 %) zmínili, že tuto otázku nedovedou posoudit.



Obrázek 22 Odpověď na otázku: Co je podle Vás nejdůležitějším základem mravnosti (schopnosti rozlišovat dobro a zlo)?

Otázka č. 21 Zdroj individuální morálky

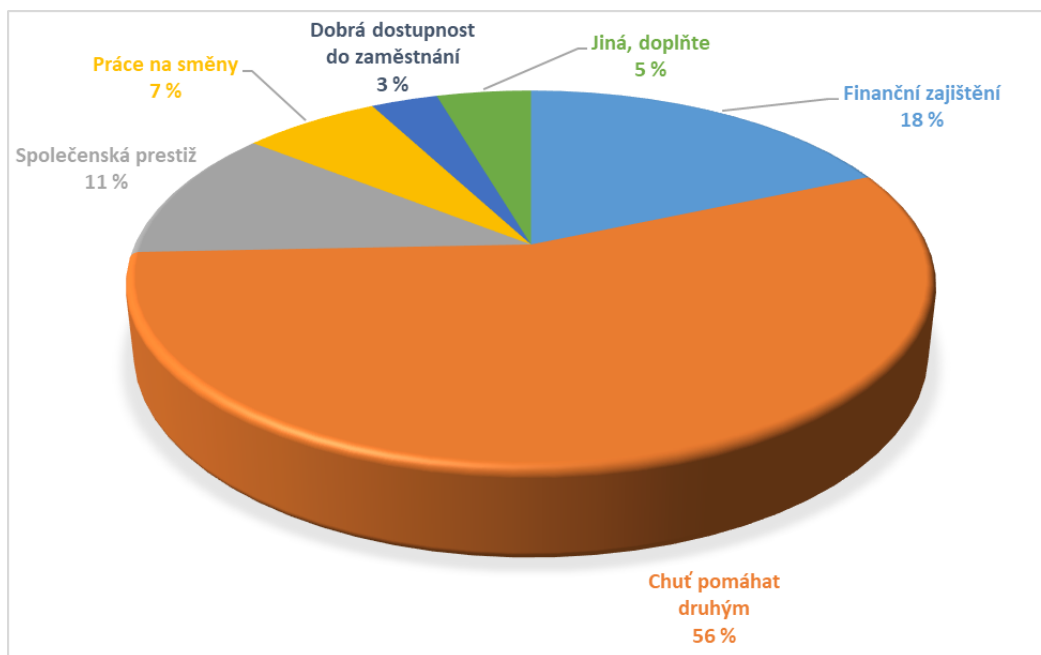
Tato otázka zjišťovala, co je podle příslušníků IZS zdrojem individuální morálky? Respondenti uvedli 207 krát (55 %) odpověď výchova v rodině. v 65 případech (17 %) napsali, že situaci nedovedou posoudit. Nejmenší vliv má podle odpovědí účastníků náboženství (uvedeno 3 krát, tj. 1 %).



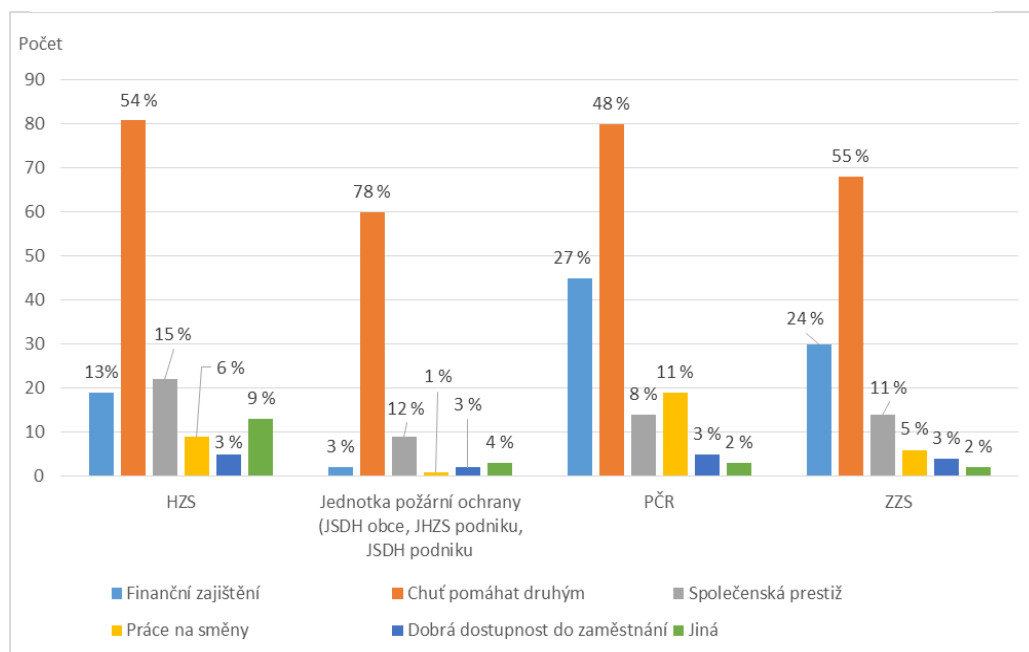
Obrázek 23 Odpověď na otázku: Co je pro vás zdrojem individuální morálky?

Otázka č. 22 Důvody, které vedly ke vstupu do IZS

Výzkumem jsem chtěl také zjistit motivaci, která vedla respondenty stát se hasičem, policistou, nebo zaměstnancem ZZS KV. Poprosil jsem respondenty, aby uvedli důvody, které je vedly ke vstupu do IZS. Příslušníci mohli napsat více důvodů. Nejvíce byla označována odpověď chuť pomáhat druhým, ve 296 případech (56 %). Nejméně respondenti volili možnost dobrá dostupnost do zaměstnání (17 krát, 3 %).



Obrázek 24 Odpověď na otázku: Uved'te prosím důvody, které Vás vedly vstoupit do složky IZS.



Obrázek 25 Odpověď na otázku: Uved'te prosím důvody, které Vás vedly vstoupit do složky IZS. Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.

Při rozdělení odpovědí podle příslušnosti respondentů k IZS se ukázala největší chuť pomáhat druhým u členů JPO a HZS KV. Zajímavý je fakt, že příslušníci PČR KV zvolili často také možnost finanční zajištění 45 krát (27 %). Zaměstnanci ZZS tuto odpověď uvedli ve 30 případech (24 %).

Pokud respondent označil možnost jiná, automaticky se mu objevil řádek s možností vepsání vlastního textu a prosba o uvedení důvodu. Odpovědi předkládám v následující tabulce bez jazykové a jiné korektury.

Tabulka 11 Jiné důvody, které Vás vedly vstoupit respondenty do složky IZS. Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.

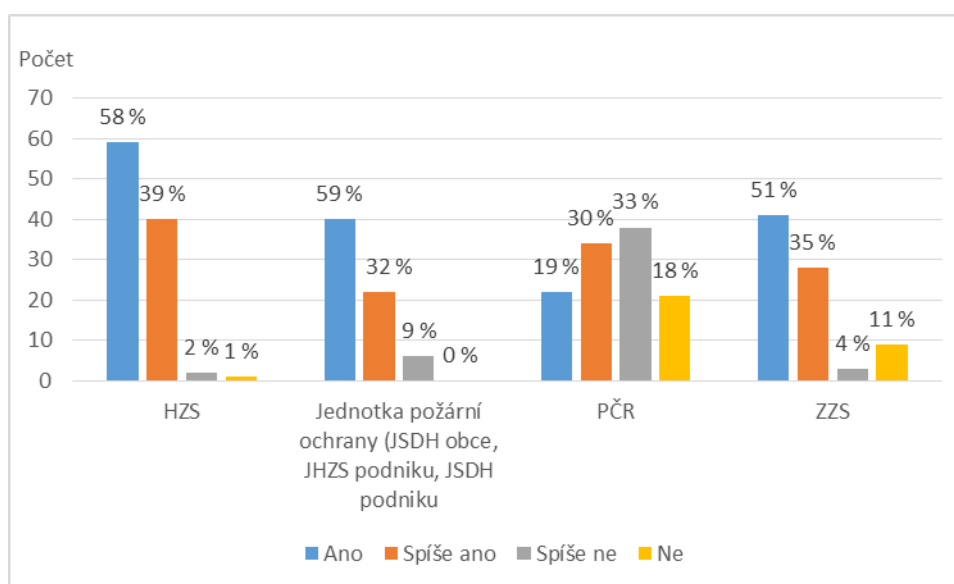
HZS Kraje Vysočina
zvědavost a ego
různorodá práce
rodinná tradice
rodinná tradice
Netradiční zaměstnání, které neobsahuje rutinní činnosti
stabilní zaměstnání
Možnost uplatnění své kvalifikace
Obdiv k práci hasičů a přání být součástí tohoto kolektivu
Tradice
Tradice v rodině
když jsem nastupoval, tak prestiž a fin. ohodnocení byl na nule (rok 1992)
profesní využití
už nevím
Jednotky požární ochrany (JSDH obce, JHZS podniku, JSDH podniku)
Adrenalin
Bez odpovědi
Tradice v rodině
PČR Kraje Vysočina
doplňte
adrenalin
nic neumím

ZZS Kraje Vysočina
Nevím
Zz

Otázka č. 23 Důležitost jednání při výkonu praxe eticky

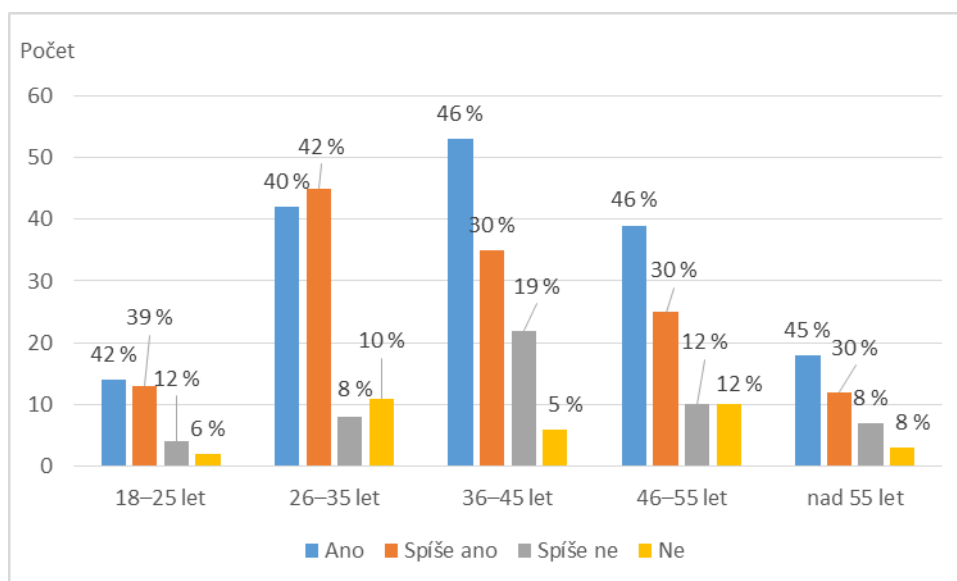
V předposlední otázce jsem zjišťoval, jestli je pro respondenty důležité jednat při výkonu své praxe eticky? Ano odpovědělo 167 dotázaných (44 %). Spíše ano uvedlo 130 osob (34 %). Možnost odpovědět spíše ne si vybralo 51 příslušníků (13 %) a ne napsalo 31 respondentů (8 %). Podle odpovědí se ukazuje, že celkově je etické jednání pro příslušníky IZS důležité.

Výjimku tvoří PČR KV. Příslušníci této organizace, kteří uvedli odpověď spíše ne 38 krát (33 %) a odpověď ne 21 krát (18 %).



Obrázek 26 Odpověď na otázku: Je pro Vás důležité jednat při výkonu Vaší praxe eticky? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.

Zajímavá je skutečnost, která vyplývá z následujícího grafu. Nejméně důležité je etické chování pro respondenty ve věku 36 – 45 let shodně s kategorií 45 – 55 let.



Obrázek 27 Odpověď na otázku: Je pro Vás důležité jednat při výkonu Vaší praxe eticky? Rozděleno podle věkových kategorií.

Otázka č. 24 Co znamená slovo etika

V poslední otázce dotazníku jsem se dotazoval respondentů, co pro ně znamená slovo „etika“? Otázka nebyla povinná. Využilo ji 198 respondentů. Jejich odpovědi uvádím podle rozdělení složek IZS v takové podobě, ve které byly uvedeny a bez jazykové korektury.

Tabulka 12 Odpověď příslušníků na otázku: Co pro Vás znamená slovo etika?

HZS Kraje Vysočina
....
Být dobrým člověkem
Čestné jednání
empatie
Filosofie zaměřující se na morální nastavení hodnot v lidské společnosti.
Chování
Chování dle zásad určité sociální skupiny
Chování podle vzorů ,které uznává společnost za prospěšné a slušné.
Chovat k druhým tak, jak chci aby se chovali oni ke mě
Jeden ze základů dobře fungujícího týmu
jedna z disciplín filozofie

konkrétní postup chování
lidské konání v mezilidských vztazích
Mrav (6x)
mravnost
nauka o chování, pravidla chování
Nauka o tom, jak se chovat správně, ne ve smyslu etikety, ale s ohledem na morálku
Nebylo by lepší místo těchto blbostí vypracovat práci, která Vašemu okolí něco dá? Která Vás někde posune a ukáže, že Vaše studium nebyl ztracený čas? Myslíte, že kromě Vás a Vašeho vedoucího práce a hodnotitele bude Vaše práce někoho zajímat???
nejdůležitější vlastnost člověka
Nic
odpovědné jednání jednotlivce v rámci společnosti
Ohleduplnost (2x)
Pravidla chování (2x)
Pravidla chování člověka ke svému okolí a naopak.
pravidla slušného chování včetně mantinelů, kde by se chování mělo pohybovat
Problematika zabývající se interakci lidského chování v různých situacích a různými profesemi...
přístup k životu a lidem
samozřejmost
slušné jednání
slušnost (5)
slušnost chování
slušnost, empatie, vzájemné vztahy
slušnost, ohleduplnost, vstřícnost
Slušnost, respekt, odvaha, asertivita
Slušnost, vstřícnost, zodpovědnost
slušnost, zodpovědnost, úcta
snaha o normativu společensky morálního chování, dnes spíše chápána jako nauka
Soubor jednání a vystupování vůči ostatním
soubor norem a pravidel i nepsaných, které by měl člověk dodržovat

Soubor norem chování lidí
soubor norem společenského chování ve smyslu nečín druhým to, co nechceš aby nebylo činěno tobě. Etika (např. lékařská) by měla chránit život a zdraví člověka, stanovovat společenské normy
soubor norem, jak by se měl člověk chovat
soubor pravidel dle svého vědomí a svědomí.
soubor slušného chování a vystupování vůči ostatním, zachovávání důstojnosti
soubor zásad mravního chování
společensky a mravně vhodné chování, ohleduplné k sobě i ostatním
Správné chování ve správném místě a ve správné chvíli
Správné lidské jednání
Správné rozlišení dobra a zla.
teorie morálky
Věda, která zkoumá slušné jednání
vhodné chování
Vzornost, slušnost, moudrost
Jednotky požární ochrany (JSDH obce, JHZS podniku, JSDH podniku)
etika = morálka
Etika soubor pravidel jednání, chování zejména z morálního hlediska, společenské hodnoty
Hovno
chování
chovat se dobře
chovat se mravně
Chovat se správně, abych se za svoje činy nemusel stydět.
Kodex slušného chování
Morálka, jak jednat s druhými
Morálka..
mrav
Mravní zásady a principy
nic

Ohleduplnost (3x)
Slušné chování
Slušné vystupování a chování k druhým.
Slušné vystupování, soucítění s poškozenými při zásahu.
Slušnost (4x)
Slušnost ohleduplnost
slušnost, poctivost,..
slušný člověk
soubor pravidel pro vzájemné slušné jednání
Sounáležitost
Společenská norma
úcta
Umět se slušně chovat ke všem lidem a ve společnosti vůbec
Věci, které jsou vlastně na řízovány někým, co o tom pomalu nemá ani páru.
Vystupování a prezentování sebe sama a složky kterou zastupuji
základní pravidlo
Zdvořilost
zvyk jednat slušně
PČR Kraje Vysočina
–
.
..
:)
Cit pro chování
chovat se dobře
Chovat se slušně
chovat se správně
Jakési zkoumání lidských hodnot a principů, na základě kterých funguje mezilidské chování každého jednotlivce ve společnosti.
Morálka (4x)
mrav

mravnost (3x)
nevím
nic (3x)
nic potřebného
Pravidla chování
pravidla slušného chování
slušné chování
Slušné vystupování
slušnost (3x)
Soubor společenských norem upravující jednání člověka ve společnosti.
Soubor pravidel
teorie o lidském jednání, chování
Věda o slušnosti
věda o vhodném chování lidí
věda slušnosti lidí
vzorec chování
zodpovědné jednání
zpracovaná norma pro chování
ZZS Kraje Vysočina
gz
je filozofická disciplína – teorie morálky
Jednání podle společenských norem
Morálka (2x)
mravní jednání
Mravnost (4x)
Něco, co spousta lidem schází !!!!
Neustálé hledání dobrého, empatického jednání.
nic
nudu
obor filozofie
Odpovědné, vhodné jednání, ale také část filozofie, která zkoumá lidské jednání

a postoje – jejich mravní základ.
ohleduplnost
pravidla chovat se ke všem stejně v rámci slušnosti
pravidla chovat se ke všem stejně v rámci slušnosti
Slušné chování
Slušné chování, respektování druhých
slušnost (5x)
slušnost a respekt k ostatním
Teď už nic
Teorie morálky
teorie slušného jednání
teorie vhodného chování
věda o slušném chování
věda o správném lidském chování
zkoumání mravů

11 Diskuse

Výzkumu se zúčastnilo 292 mužů a žen pouze 77. Tento stav jsem předpokládal, protože převažující část zkoumané populace tvoří muži. Domnívám se, že počet zúčastněných mužů a žen poměrově odpovídá s počtem mužů a žen ve složkách IZS.

Na Vysočině pracuje u ZZS KV 361 zaměstnanců. Ve služebním poměru zde pracuje 1363 příslušníků PČR KV (1190 mužů a 173 žen). Ve služebním poměru u HZS KV je v současné době 603 mužů a 55 žen, celkem 658 příslušníků. JPO čítají členů : JPO II 276, JPO III 2 536, JPO IV 210, JPO V 8 282, JPO VI 152.

Respondenty jsem dále kategorizoval podle věku, dosaženého vzdělání a rodinného stavu, ale jako nejdůležitější se ukázalo rozdělit respondenty podle jejich příslušnosti ke složkám IZS. Toto roztrídění dává největší smysl, protože takto mohou být výsledky účelné pro jednotlivé složky. Jen připomínám, že příslušníků PČR KV se výzkumu zúčastnilo 115. Počet zaměstnanců ZZS KV dosáhl 81. Počet příslušníků HZS KV činil 102 a členů JPO byl 68.

Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina

Výzkum ukazuje, že většina zaměstnanců této organizace zná etický kodex potřebný k výkonu svého povolání. (Etický kodex lékařů České lékařské komory, Etický kodex sester, Etický kodex zdravotnického pracovníka nelékařských oborů). Zůstává zde skupina (26 % respondentů), která tyto dokumenty nezná. Domnívám se, že v rámci ZZS KV by bylo vhodné zpracovat vlastní etický kodex.

Se stávajícími dokumenty není spokojeno 19 % zaměstnanců ZZS KV a zároveň se nenašel jediný zaměstnanec této organizace, který by nedodržel pravidla výše zmíněných kodexů. Výzkum dále prokázal velkou motivaci ze strany členů této organizace k etickým tématům. Dodržují pravidla etických kodexů a zároveň je ve 46 % považují za důležité a ve 41 % spíše důležité. Toto pokládám za další argument k vytvoření Etického kodexu ZZS KV, který sjednotí obsahy jednotlivých kodexů používaných v rámci této složky, přispěje ke snížení informační nestability a vnese zaměstnancům oporu v této oblasti.

Tato složka IZS byla jedinou, ve které se respondenti v minulosti setkali s kurzem nebo výcvikem, mezi jehož náplní bylo etické jednání. Zájem absolvovat podobný kurz má 72 % zaměstnanců ZZS KV (opět nejvyšší hodnota ze složek IZS).

Dále je z odpovědí zdravotníků patrné, že dodržují mlčenlivost. Jejich přístup k osobám zasaženým mimořádnou událostí považují za zdvořilý a respektují lidská práva a důstojnost osob. Na otázku, jestli respektují znalosti a zkušenosti svých kolegů, většina odpověděla kladně, ale 6 % uvedlo spíše ne a 5 % odpovědělo ne.

Chůť pomáhat druhým byla největší motivací pro vstup respondentů ze ZZS KV do složky IZS 55 %. Finanční zajištění uvedlo 24 %.

V jedné z posledních otázek dotazníku jsem zjišťoval, jestli je pro respondenty důležité jednat při výkonu své praxe eticky? Ze ZZS KV odpovědělo ano 51 % dotázaných. Spíše ano uvedlo 35 % osob. Možno odpovědět spíše ne si vybrala 4 % zaměstnanců a ne napsalo 11 % respondentů.

Policie České republiky Kraj Vysočina

Policisté z Vysočiny uvedli jako odpověď na otázku, zda je pro výkon jejich praxe zpracovaný etický kodex možností ano ve 43 %, 15 % dotazovaných odpovědělo ne a 42 % nevědělo, přestože etický kodex této složky IZS je velmi lehce dostupný např. na webových stránkách PČR. Dále se policisté domnívají ve 37 %, že etický kodex pro jejich povolání spíše není důležitý a v 17 % uvedli možnost – není důležitý.

Respondenti, kteří znají etický kodex policie, kodex v 88 % považují za dobře zpracovaný a 96 % jeho pravidla dodržují. Co se týká kurzu, jehož obsah by byl zaměřen na etiku, tak z řad převažuje nezájem v 67 %.

Příslušníci PČR, podle dat výzkumu, dodržují mlčenlivost. Spíše ne a ne v 25 % uvedli příslušníci jako odpovědi na otázku, zda považují svůj přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí za zdvořilý. Jedná se o vysoké číslo, ale náplň práce policie není vždy o zdvořilosti, proto nepovažují tento výsledek za něco znepokojivého. Jak již bylo uvedeno ve výsledcích výzkumu, při zatýkání pachatele trestného činu případně dalších obdobných činnostech je zdvořilé jednání těžko představitelné. Myslím, že toto je důvod odpovědí policistů.

Šetření také zahrnuje příslušníky PČR KV, kteří spíše nerespektují (6 %) nebo nerespektují (5 %) názory a zkušenosti svých kolegů. Jedná se o nevelká čísla, přesto jsou ze složek IZS nejvyšší a bylo by vhodné zaměřit se na zlepšení vztahů na pracovišti.

Nejčastějším důvodem vstupu těchto příslušníků do IZS byla chuť pomáhat druhým (48 %), finanční zajištění uvedlo 27 % a práci na směny 11 %.

Pro příslušníky PČR KV není příliš důležité jednat při práci eticky. Důležité je to pro 19 % policistů a spíše důležité pro 30 %. Pro 33 % to spíše důležité není a pro 18 % není důležité jednat eticky.

Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina a jednotky požární ochrany

HZS KV má zpracovaný vlastní etický kodex, ale 33 % respondentů této organizace o něm neví, proto bych doporučil zdůraznit Etický kodex příslušníka a zaměstnance HZS ČR v tématech pravidelné odborné přípravy. Základní znalost etického kodexu by měl mít absolvent kurzu Nástupní odborný výcvik a Základní odborná příprava.

Pro JPO mimo HZS ČR není zpracovaný jednotný etický kodex. Téměř třetina členů JPO (31 %) uvedla, že o etickém kodexu své organizace neví a 29 % označilo odpověď – etický kodex není zpracován.

Příslušníci HZS KV, kteří etický kodex, považují tento předpis za dostatečně zpracovaný. Pouhých 12 % pokládá Etický kodex pro zaměstnance a příslušníky HZS ČR za spíše nedostatečně nebo nedostatečně zpracovaný. Aktualizaci kodexu v současné době nepovažují, podle výsledků výzkumu, za nezbytnou. Rozšíření povědomí o kodexu HZS ČR by mohlo být přínosné. Jak příslušníci, tak členové JPO pravidla eticky dodržují.

Příslušníci HZS KV a členové JPO odpověděli, že pro výkon jejich činnosti je etický kodex důležitý. Nesouhlas vyjádřilo shodně u obou složek 13 % respondentů.

Při školeních a výcvicích se hasiči setkávali s etickými tématy jen málo. Příslušníci HZS KV absolvovali kurz, jehož obsahem byla etická témata v 38 % a členové JPO v 41 %. Zájem o takovýto kurz měli příslušníci v 40 % a u členů JPO projevil zájem téměř každý druhý.

Žádný z hasičů nevedl, že by nedodržel zásady mlčenlivosti. Podle výsledků výzkumu hasiči respektují lidská práva, přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí považují za zdvořilý a respektují vzájemně své vědomosti a zkušenosti.

Chů pomáhat druhým byla nejčastějším důvodem ke vstupu členů JPO do složky IZS (78 % – nejvíce ze všech složek). Tento důvod uváděli i příslušníci HZS KV (54 %), kteří v 15 % uvedli jako odpověď společenskou prestiž.

Další výsledky výzkumu

Výzkum se také zaměřil na obecné názory respondentů na etiku. Podle nich by mohl být vztah etiky a morálky charakterizován takto: „*Morálku má každý v sobě, etika je daná společenskými normami*“. Případně: „*Morálka je nepsaná, etika je kodifikovaná*“. Rovných 15 % respondentů napsalo, že pojmy etika a morálka jsou pro ně rovnocenné. Příslušníci v 9 % odpovědí uvedli: „*Vztah etiky a morálky nedovedou posoudit*“. Myslím, že téma etiky bylo pro některé respondenty náročné, proto často označovali volbu – nedovedu posoudit. Plně si uvědomuji délku a náročnost dotazníku, ale jistou úlohu hrálo i vzdělání respondentů. Zde se domnívám, že humanitní vzdělání má menšina příslušníků a členů IZS. Naopak převažuje vzdělání technického, případně zdravotnického směru.

Morálka podle respondentů vychází z pravidla: „*nedělej druhým to, co nechceš, aby oni dělali tobě*.“ Jedná se o takzvané „zlaté pravidlo“ a této možnosti přikládali respondenti velkou váhu. V nabídce byla také možnost, že morálka vychází z norem, pravidel a principů náboženství. Této možnosti využili respondenti zřídka, přitom zlaté pravidlo vychází podle Irene Malek (2000) právě z náboženství. Kořeny má v křesťanství, konfucianismu, buddhismu, hinduismu, islámu, judaismu i taoismu.

Za zdroj individuální morálky respondenti považují výchovu v rodině. Přiznám se, že jako respondent bych označil stejnou odpověď. Myslím, že rodiče formují své děti v mnohých oblastech lidské činnosti. Rodiče jsou pro děti příkladem. Přebírají jejich vzorce chování a tráví s nimi velké množství času. Domnívám se, že tyto důvody jsou pro respondenty nejvíce viditelné, proto označili výchovu v rodině.

Výzkum zaznamenal 56 % respondentů, kteří uvedli jako zdroj své motivace vstoupit do složky IZS chuť pomáhat druhým. Vědecký tým Psychologické fakulty Cedarvillské univerzity zkoumal v roce 2018 motivaci hasičů ke svému povolání. Výzkum označil jako největší motivy altruistickou touhu pomáhat druhým, a dále adrenalin nebo touhu po vzrušení.

Adrenalin také často uváděli respondenti mého výzkumu – převážně hasiči. Dále se u příslušníků HZS KV a členů JPO v souvislosti s motivací jejich vstupu do IZS objevilo slovní spojení: „*tradice v rodině*“.

Za největší pozitivum výzkumu považuji, že pro 78 % příslušníků a členů IZS je důležité jednat při výkonu své profese eticky.

12 Závěr

V úvodní části teoretické práce jsem popsal historický vývoj etiky a její základní přístupy. Definoval jsem pojmy morálka, IZS, základní a ostatní složky IZS, mimořádné události, záchranné a likvidační práce, profesní etiku a etický kodex. Dále jsem popsal pracovní náplň členů IZS a uvedl podmínky přijetí k těmto složkám.

Praktickou část práce tvoří interpretace dat kvantitativního výzkumu. Členům IZS v Kraji Vysočina jsem rozeslal polostrukturovaný dotazník ve formě elektronického odkazu. Dotazník vyplnilo celkem 379 členů IZS. V praktické části práce předkládám výsledky výzkumu, které jsem shrnul v diskusi zvláště pro každou základní složku IZS. V této části práce jsem také navrhl několik doporučení ke zlepšení současného stavu zkoumané problematiky. Pro dosažení cílů praktické části práce jsem zvolil výzkumné otázky:

- Co chápou příslušníci IZS pod pojmem „etika“?
- Jakou roli hraje v profesní praxi příslušníků IZS etický kodex své organizace?

Odpovědi na tyto otázky vedly k dosažení dvou cílů. Za prvé zjistit, zda příslušníci IZS s působností v Kraji Vysočina považují etický kodex své organizace za dostatečně zpracovaný. Za druhé zjistit, zda příslušníci IZS v Kraji Vysočina jednají v souladu s etickým kodexem.

Podle odpovědí respondentů si dovoluji tvrdit, že etický kodex příslušníků je důležitý, ale není nezbytný. Ukázalo se, že příslušníci PČR KV nepřikládají etickému kodexu takovou váhu jako členové zbylých základních složek. Morální jednání členů IZS vychází z jejich vnitřní potřeby či motivace jednat „správně nebo slušně“, jak sami nejčastěji uváděli. Tyto pocity respondentů se shodují s pravidly etických kodexů.

Obecně lze říci, že respondenti si vykládali pojem „etika“ jako „slušné, mravní, ohleduplné jednání“. Etiku pokládali na rozdíl od morálky za kodifikovanou. Morálku za nepsanou. Za základ morálky respondenti určili výchovu v rodině.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že členové IZS většinou považují etické kodexy určené pro výkon jejich povolání za dostatečně zpracované. Téměř 40 % respondentů mělo

zájem zúčastnit se kurzu s etickými tématy. Členové IZS v Kraji Vysočina etické kodexy dodržují.

13 Seznam literatury

1. ANTUŠÁK, E., 2009. *Krizový management (Hrozby – krize – příležitosti)*. Praha: Wolters Kluwer. 396 s. ISBN 978–80–7357–488–8
2. ANZENBACHER, A., 2001. *Úvod do etiky*. Praha: Academia. 292 s. ISBN 80–200–0917–5.
3. ČESKÁ LÉKAŘSKÁ KOMORA., 2007. *Etický kodex České lékařské komory*. www.clk.cz [online]. Olomouc 2022 [cit. 2021–06–06]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/doc/cms_library/9-sp-c-10-eticky-kodex-101065.pdf
4. BENN, P., 1997. *Ethics*. London: Routledge. 240 s. ISBN: 9780203003299
5. BURÝŠKOVÁ, L., 2009. *Služba kriminální policie a vyšetřování*. www.policie.cz [online]. Hradec Králové. 2022 [cit. 2022–01–02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-clanky-sluzba-kriminalni-policie-a-vysetrovani.aspx>
6. FIRMIN. M., DEWITT. K., ELLIS. H., SMITH. L., TIFFAN. N., 2018. *A Qualitative Study of the Motivations and Affiliation Dynamics Involved with a Firefighting Career*. Cedarville: Cedarville University. [cit. 2022–07–08]. Dostupné z: https://digitalcommons.cedarville.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1218&context=psychology_publications
7. FRANĚK, O., 2021. *Systém zdravotnické záchranné služby*. www.zachrannasluzba.cz [online]. 2022 cit. [2022–01–04]. Dostupné z: <https://zachrannasluzba.cz/system-zzs-v-cr/>
8. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU., 2021. Cvičení. www.hzscr.cz [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021 [cit. 2021–12–06]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-usteckeho-kraje-menu-integrovaný-zachranny-system-cviceni.aspx>

9. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU., 2020. *Etický kodex příslušníka a zaměstnance Hasičského záchranného sboru České republiky*. www.hzscr.cz [online]. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020 [cit. 2021–12–06] Dostupné z: [www.hzscr.cz › soubor › eticky-kodex-prislusnika-a-zamestnanec-hzs-cr-pdf](http://www.hzscr.cz/soubor/eticky-kodex-prislusnika-a-zamestnanec-hzs-cr-pdf)
10. GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU., 2015. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. 1. vydání. Praha: MV–generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. 323 s. ISBN 978–80–86466–62–0.
11. GREENE., J., 2014. *Beyond Point-and-Shoot Morality: Why Cognitive (Neuro)Science Matters for Ethics*. Chicago: The University of Chicago. [cit. 2022–05–06]. Dostupné z: <https://psychology.fas.harvard.edu/files/psych/files/beyond-point-and-shoot-morality.pdf?m=1441302794>
12. HAŠKOVCOVÁ, H., 2002. *Lékařská etika*. 3. vydání. Praha: Galén. 272 s. ISBN 80–726–2132–7.
13. HEJNA, D., 2006. *Etická výchova*. 1. vydání. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Pedagogická fakulta. 42s. ISBN 80–7044–750–8.
14. JANKOVSKÝ, J., 2003. *Etika pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Triton. 223 s. ISBN 80–7254–3296.
15. JANOUŠKOVÁ, K., NEDĚLNÍKOVÁ, D., 2008. *Profesní dovednosti terénních sociálních pracovníků. Sborník studijních textů pro terénní sociální pracovníky*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. 401 s. ISBN 978–80–7368–504–1.
16. KAGAN, S., 1997. *Normative ethics*. Oxford: Taylor & Francis Inc. 352 s. ISBN 0813308461.
17. KANT, I., 2014. *Základy metafyziky mravů*. 3. vydání. Praha: Oikoymenth. 104 s. ISBN 978–80–7298–501–2.

18. KAVAN, Š., 2015. *Ethical aspects of the Work of Rescuers During Extraordinary Events*. [online]. [cit. 2022-01-06]. Dostupné z: <https://medwelljournals.com/abstract/?doi=sscience.2015.684.690&keyword=ethical%20aspect>
19. KOPŘIVA, K., 1997. *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. 2. rozšířené vydání. Praha: Portál. 147 s. ISBN 9788071781509.
20. KRAMÁŘ, R., 2021. *Hasičské jednotky ukončily odstraňování následků tornáda na Jižní Moravě*. [online]. [cit. 2022-07-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hasicske-jednotky-ukoncily-odstranovani-nasledku-tornada-na-jizni-morave.aspx>
21. MALCOLM, N., 2014. *Thomas Hobbes: Leviathan*. Oxford: Oxford University Press. 400 s. ISBN: 0198709099
22. MALEK, I., 2000. *The Universality of the Golden Rule in the World Religions*. [online]. [cit. 2022-07-02]. Dostupné z: <http://www.teachingvalues.com/goldenrule.html>
23. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY., *Vzdělávací programy specializačního vzdělávání pro nelékařské zdravotnické pracovníky dle Nařízení vlády č. 31/2010 Sb.* 2022 [online]. Praha [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/vzdelavaci-programy-specializacniho-vzdelavani-pro-nelekarske-zdravotnicke-pracovniky/>
24. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY., *COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR*. [online]. Praha [cit. 2022-07-02]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>
25. MULGAN, T., 2020. *Utilitarianism*. Cambridge: Cambridge University Press. 74 s. ISBN-13: 978-1108730600

26. Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021-12-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-172>
27. Nařízení vlády č. nařízení vlády č. 498/2002 Sb., k provedení zákona o požární ochraně. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021-12-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-498>
28. NESVADBA, P., 2009. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 315 s. ISBN 978-80-7380-195-3
29. PEŠORNA, K., 2014. *Historie ZZS v ČR*. [online]. Praha [cit. 2022-01-04]. Dostupné z: <http://www.firehistory.hasici-ct.cz/historie-zdravotnicke-zachranne-sluzby-v-cr/>
30. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY., 2017. *Policie České republiky*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium ČR. 151 s. ISBN 978-80-270-0664-9
31. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY., 2022. *Etický kodex Policie České republiky*. [online]. Praha [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>
32. ROSS, D., 2021. *Foundations of ethics*. Newcastle: Hassell Street Press. 356 s. ISBN: 1013474902
33. SEMRÁDOVÁ, I., 2002. *Úvod do etiky*. 2. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus. 121 s. ISBN 80-7041-341-7.
34. SCHWARZ, Z., KARABCOVÁ, J., HLAVÁČEK, B., 2002. *145 let Záchrané služby hl. m. Prahy*. 1. vydání. Praha: ASA, spol. s.r.o. 111 s. ISBN 80-902895-2-5
35. STÖRIG, H. J., 2000. *Malé dějiny filosofie*. 8. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství. 653 s. ISBN 978-80-7195-206-0.
36. ŠENOVSKÝ, M., HANUŠKA, Z., 2006. *Organizace požární ochrany a integrovaný záchranný systém*. 3. vydání. Ostrava: Sdružení požárního

a bezpečnostního inženýrství se sídlem VŠB – Technická univerzita Ostrava.
41s ISBN: 80–86634–03–5.

37. ŠTEINBACH, M., 2021. *30 let policie*. 1. vydání. Praha: Policejní prezidium ČR. 268 s. ISBN 978–80–908139–0–8.
38. ŠULC, L., 2022. *Založení velvarského dobrovolného sboru hasičského*. [online]. [cit. 2022–15–06]. Dostupné z: <https://www.sdhvelvary.cz/inpage/zalozeni-velvarskeho-dobrovolneho-hasicskeho-sboru/>
39. THOMPSON, M., 2004. *Přehled etiky*. Praha: Portál. 168 s. ISBN 80–7178–806–6.
40. Vyhláška č. 129/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021–12–06]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010–129](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-129)
41. Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021–12–06]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001–247](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-247)
42. Vyhláška č. 357/2002 Sb., kterou se mění vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021–12–10]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020–357](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-357)
43. Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021–12–08]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005–39](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39)
44. Vyhláška č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2022 [cit. 2022–02–22]. Dostupné z: [https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012–99](https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-99)

45. WORLD MEDICAL ASSOCIATION., 2022. *Declaration of Geneva. The "Modern Hippocratic Oath"*. [online]. Ferney-Voltaire France [cit. 2021-07-08]. Dostupné z: <https://www.wma.net/what-we-do/medical-ethics/declaration-of-geneva/>
46. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021-12-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
47. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (zákon o integrovaném záchranném systému), 2000. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 73, 304 s. ISBN: 978-80-7488-333-0
48. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2022 [cit. 2022-01-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
49. Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2021 [cit. 2021-11-29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
50. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2020 [cit. 2021-04-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326?text=policie>
51. Zákon č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2020 [cit. 2022-10-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361/zneni-20220101#cast2>
52. Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě. www.zakonyprolidi.cz Zlín: AION CS, 2022 [online]. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374?text=>
53. Zákon č. 67/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta.

www.zakonyprolidi.cz: AION CS, 2022 [cit. 2021–11–29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-67>

54. Zákon č. 67/2017 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. www.zakonyprolidi.cz [online]. Zlín: AION CS, 2017 [cit. 2022–02–02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-67>
55. Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta. www.zakonyprolidi.cz: AION CS, 2020 [cit. 2022–02–29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-95>
56. ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY., *Historie ZOS*. www.zzshmp.cz, 2022. [online]. [cit. 2022–02–02]. Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz/o-zzs-hmp/historie-zos/>
57. ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY., *Kariéra*. www.zzshmp.cz, 2022. [online]. [cit. 2022–02–08]. Dostupné z: <https://www.zzshmp.cz/kariera/>
58. ZDRAVOTNICKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA JIHOČESKÉHO KRAJE., *Typy výjezdových skupin ZZS JČK*. 2020 [online]. [cit. 2022–02–06]. Dostupné z: <https://www.zzs-jck.cz/cinnost/vyjezdove-skupiny-a-zakladny-typer-vyjezdovych-skupin-zzs-jck>

14 Seznam obrázků

Tabulka 1 Plošné pokrytí jednotkami požární ochrany.	25
Tabulka 2 Stupně nebezpečí území obce.	26
Tabulka 3 Kritérium podle počtu obyvatel.	26
Tabulka 4 Kritérium charakteru území.	27
Tabulka 5 Kritérium zásahů.	28
Tabulka 6 Rozdělení respondentů podle věku.	49
Tabulka 7 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi HZS.	57
Tabulka 8 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi JPO.	59
Tabulka 9 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi PČR.	60
Tabulka 10 Co má etický kodex především obsahovat? Odpovědi ZZS.	62
Tabulka 11 Jiné důvody, které Vás vedly vstoupit respondenty do složky IZS. Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.	74
Tabulka 12 Odpověď příslušníků na otázku: Co pro Vás znamená slovo etika?.....	76
Obrázek 1 Rozdělení respondentů podle pohlaví.....	48
Obrázek 2 Rozdělení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	49
Obrázek 3 Rozdělení respondentů podle rodinného stavu.	50
Obrázek 4 Rozdělení respondentů podle délky praxe.	51
Obrázek 5 Rozdělení respondentů podle příslušnosti	52
Obrázek 6 Odpověď respondentů na otázku, zda je pro výkon jejich praxe zpracovaný etický kodex? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.	52

Obrázek 7 Odpověď na otázku. Myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný?	54
Obrázek 8 Odpověď na otázku: Myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.....	55
Obrázek 9 Odpověď na otázku: Dodržujete pravidla etického kodexu?.....	56
Obrázek 10 Odpověď na otázku: Dodržujete pravidla etického kodexu? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.....	56
Obrázek 11 Odpověď na otázku: Dodržujete pravidla etického kodexu? Rozděleno podle věku respondentů.....	57
Obrázek 12 Odpověď na otázku: Myslíte si, že je důležitý etický kodex pro výkon Vaší praxe v IZS? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.....	63
Obrázek 13 Odpověď na otázku: Absolvoval/a jste ve své praxi školení nebo výcvik, který se zabýval etickým jednáním (alespoň část jeho náplně)? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.	64
Obrázek 14 Odpověď na otázku: Máte zájem absolvovat kurz, jehož obsah by byl zaměřen na etiku? Rozděleno podle příslušnosti respondentů ke složce IZS.....	65
Obrázek 15 Odpověď na otázku: Máte zájem absolvovat kurz, jehož obsah by byl zaměřen na etiku? Rozděleno podle věkových skupin respondentů.	65
Obrázek 16 Odpověď na otázku: Dodržujete při výkonu Vaší praxe mlčenlivost? Rozděleno podle složek IZS.	66
Obrázek 17 Odpověď na otázku: Považujete Váš přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí za zdvořilý? Rozděleno podle složek IZS.	67
Obrázek 18 Odpověď na otázku: Respektujete lidská práva a důstojnost každého jednotlivce bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, národnost, víru, politické přesvědčení a sociální postavení? Rozděleno podle složek IZS.	68
Obrázek 19 Odpověď na otázku: Respektujete znalosti a zkušenosti svých kolegů? Rozděleno podle složek IZS.	69

Obrázek 20 Odpověď na otázku: Jak vnímáte vztah pojmů morálka a etika?.....	70
Obrázek 21 Odpověď na otázku: Z čeho podle Vás vychází morálka?	71
Obrázek 22 Odpověď na otázku: Co je podle Vás nejdůležitějším základem mravnosti (schopnosti rozlišovat dobro a zlo)?.....	72
Obrázek 23 Odpověď na otázku: Co je pro vás zdrojem individuální morálky?.....	72
Obrázek 24 Odpověď na otázku: Uveďte prosím důvody, které Vás vedly vstoupit do složky IZS.	73
Obrázek 25 Odpověď na otázku: Uveďte prosím důvody, které Vás vedly vstoupit do složky IZS. Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.....	73
Obrázek 26 Odpověď na otázku: Je pro Vás důležité jednat při výkonu Vaší praxe eticky? Rozděleno podle příslušnosti ke složce IZS.	75
Obrázek 27 Odpověď na otázku: Je pro Vás důležité jednat při výkonu Vaší praxe eticky? Rozděleno podle věkových kategorií.	76

15 Seznam zkratek

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

HZS KV – Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina

IZS – Integrovaný záchranný systém

JPO – Jednotka požární ochrany

JSDH – Jednotka sboru dobrovolných hasičů

K_C – celkové kritérium

K_z – kritérium zásahu

PČR – Policie České republiky

PČR KV – Policie České republiky Kraj Vysočina

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

ZZS KV – Zdravotnická záchranná služba Kraje Vysočina

16 Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník na téma Etika z pohledu příslušníků složek IZS

Dotazník na téma Etika z pohledu příslušníků složek IZS

Dobrý den,

jmenuji se Milan Kaňka a jsem příslušníkem HZS Kraje Vysočina, členem jednotky SDH Pacov a zároveň studentem posledního ročníku studijního programu Ochrana obyvatelstva na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Prosím Vás, o vyplnění dotazníku, který bude podkladem pro zpracování mé diplomové práce. Cílem dotazníku je zmapovat oblast etiky z pohledu členů integrovaného záchranného systému. Dotazník není vědomostního charakteru, jeho vyplnění Vám zabere jen několik minut. Veškeré Vámi uvedené informace budou anonymní a poslouží pouze k účelům mé diplomové práce.

Za Váš čas a ochotu Vám velmi děkuji.

Bc. Milan Kaňka

1 Pohlaví:

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Muž b) Žena c) Nechci uvádět

2 Jaký je Váš věk?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) 18–25 let b) 26–35 let c) 36–45 let d) 46–55 let e) nad 55 let

3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Základní vzdělání
b) Středoškolské vzdělání

- c) Středoškolské s maturitou
- d) Vyšší odborné vzdělání
- e) Vysokoškolské v bakalářském stupni vzdělání
- f) Vysokoškolské v magisterském stupni vzdělání
- g) Vysokoškolské v doktorském stupni vzdělání

4 Jaký je Váš rodinný stav?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Svobodná/svobodný
- b) Vdaná/ženatý
- c) Registrované partnerství
- d) Rozvedená/rozvedený
- e) Vdova/vdovec

5 Uveďte délku Vaší praxe u složky IZS.

.....

6 Do jaké složky IZS patříte?

Prosím, vyberte jednu odpověď. Pokud vykonáváte funkce ve více složkách IZS, označte odpověď podle převažující činnosti.

- a) HZS ČR
- b) Jednotka požární ochrany (JSDH obce, JHZS podniku, JSDH podniku)
- c) PČR
- d) ZZS
- e) Ostatní složka IZS /prosím uveďte název/

7 Je pro výkon Vaší praxe zpracován etický kodex?

Vyberte jednu odpověď

- a) Ano b) Ne c) Nevím

8 Myslíte si, že je etický kodex dostatečně zpracovaný?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

9 Dodržujete pravidla etického kodexu?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

10 Co by měl etický kodex podle Vás především obsahovat?

Prosím doplňte.

11 Myslíte si, že je důležitý etický kodex pro výkon Vaší praxe v IZS?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

12 Myslíte si, že je důležitý etický kodex pro výkon Vaší praxe v IZS?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

13 Absolvoval/a jste ve své praxi školení nebo výcvik, který se zabýval etickým jednáním (alespoň část jeho náplně)?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Ne

14 Máte zájem absolvovat kurz, jehož obsah by byl zaměřen na etiku?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Ne

15 Dodržujete při výkonu Vaší praxe mlčenlivost?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

16 Považujete Váš přístup k osobě zasažené mimořádnou událostí za zdvořilý?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

17 Respektujete lidská práva a důstojnost každého jednotlivce bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, národnost, víru, politické přesvědčení a sociální postavení?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

18 Respektujete znalosti a zkušenosti svých kolegů?

Prosím, vyberte jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

19 Jak vnímáte vztah pojmů morálka a etika?

Uveďte prosím jednu nebo více odpovědí.

- a) Je to víceméně totéž
b) Morálku má každý v sobě, etika je daná společenskými normami
c) Morálka je nepsaná, etika je kodifikovaná
d) Morálka vychází z etiky

- e) Etika je víc než morálka
- f) Etika je disciplína zkoumající morálku
- g) Nedovedu to posoudit

20 Z čeho podle Vás vychází morálka?

Jednotlivé odpovědi prosím ohodnot'te na škále 0-5. 0 = Žádná důležitost, 5 = největší důležitost.

- a) Z norem, pravidel a principů vytvořených filosofy.
- b) Z norem, pravidel a principů odvozených od platných zákonů.
- c) Z norem, pravidel a principů vycházejících z náboženství.
- d) Ze shody ve společnosti o tom, co je dobré dělat a co ne.
- e) Morálku určuje neviditelná ruka trhu.
- f) Základem morálky je pravidlo: „nedělej druhým to, co nechceš, aby oni dělali tobě“.
- g) Základní smysl pro to, co je dobré a co špatné je člověku vrozený.

21 Co je podle Vás nejdůležitějším základem mravnosti (schopnosti rozlišovat dobro a zlo)?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- a) Soubor norem, pravidel a principů vypracovaných filosofy
- b) Soubor norem, pravidel a principů odvozených od platných zákonů
- c) Soubor norem, pravidel a principů vycházejících z náboženství
- d) Shoda ve společnosti o tom, co je dobré dělat a co ne
- e) Neviditelná ruka trhu sama plodí morálku
- f) Základem je pravidlo: "nedělej druhým to, co nechceš, aby oni dělali tobě."
- g) Základní smysl pro mravnost je člověku vrozený

h) Nedovedu to posoudit

22 Co je pro vás zdrojem individuální morálky?

Vyberte jednu odpověď

- a) Mravní cit, intuice
- b) Výchova v rodině
- c) Světový názor (náboženský nebo jiný)
- d) Znalost etických kodexů
- e) Znalost zákonů
- f) Snaha si budovat dobré mezilidské vztahy
- g) Nedovedu to posoudit

23 Uved'te prosím důvody, které Vás vedly vstoupit do složky IZS.

Vyberte jednu nebo více odpovědí.

- a) Finanční zajištění
- b) Chuť pomáhat druhým
- c) Společenská prestiž
- d) Práce na směny
- e) Dobrá dostupnost do zaměstnání

Jiná, doplňte

24 Je pro Vás důležité jednat při výkonu Vaší praxe eticky?

Vyberte prosím jednu odpověď.

- a) Ano b) Spíše ano c) Spíše ne d) Ne

25 Co pro Vás znamená slovo "etika"?

Prosím doplňte.